

Ervaren redzaamheid en participatie

Benchmark nulmetingen 2014/2015

April 2015

Inhoudsopgave

INTRODUCTIE

Het instrument IPA-MO	5
De nulmetingen.....	5
Betrokken gemeenten en cliëntgroepen.....	6

CLIENTEN WMO 2014

Samenstelling responsgroepen	8
Ondersteuning en voorzieningengebruik.....	10
Hulp uit eigen kring en gebruik van algemene voorzieningen	10
Hulpmiddelen en servicevoorzieningen	11
Huishoudelijke thuiszorg, vervoer, begeleiding en andere maatwerkvoorzieningen.....	12
Ervaren zelfredzaamheid en participatie: scores per leefdomein.....	14
Ervaren kwaliteit van leven/eigen regie	16
Belangrijkste leefdomeinen	17

BEGELEIDINGSCLIËNTEN MET FYSIEK-SOMATISCHE EN PSYCHOGERIATRISCHE BEPERKINGEN

Samenstelling responsgroepen	18
Ondersteuning en voorzieningengebruik.....	20
Hulp uit eigen kring en gebruik algemene voorzieningen	20

Hulpmiddelen en service voorzieningen	21
Huishoudelijke thuiszorg, vervoer, begeleiding en andere maatwerkvoorzieningen	22
Ervaren zelfredzaamheid en participatie: scores per leefdomein.....	23
Ervaren kwaliteit van leven/eigen regie	26
Belangrijkste leefdomeinen	27

BEGELEIDINGSCLIËNTEN MET VERSTANDELIJKE BEPERKINGEN

Samenstelling responsgroepen	29
Ondersteuning en voorzieningengebruik.....	31
Hulp uit eigen kring en gebruik algemene voorzieningen	31
Hulpmiddelen en servicevoorzieningen	32
Huishoudelijke thuiszorg, vervoer, begeleiding en andere maatwerkvoorzieningen	33
Ervaren zelfredzaamheid en participatie: scores per leefdomein.....	35
Ervaren kwaliteit van leven/eigen regie	37
Belangrijkste leefdomeinen	38

BEGELEIDINGSCLIËNTEN MET PSYCHO-SOCIALE BEPERKINGEN

Samenstelling responsgroepen	40
Ondersteuning en voorzieningengebruik.....	42
Hulp uit eigen kring en gebruik algemene voorzieningen	42
Hulpmiddelen en servicevoorzieningen	43
Huishoudelijke thuiszorg, vervoer, begeleiding en andere maatwerkvoorzieningen	44

Ervaren zelfredzaamheid en participatie: scores per leefdomein.....	46
Ervaren kwaliteit van leven/eigen regie	48
Belangrijkste leefdomeinen	49
WWB-CLIËNTEN	
Samenstelling responsgroepen	51
Ondersteuning en voorzieningengebruik.....	53
Hulp uit eigen kring en gebruik algemene voorzieningen	53
Hulpmiddelen en servicevoorzieningen	54
Huishoudelijke thuiszorg, vervoer, begeleiding en andere maatwerkvoorzieningen	55
Ervaren zelfredzaamheid en participatie: score per leefdomein	57
Ervaren kwaliteit van leven/eigen regie	59
Belangrijkste leefdomeinen	60
IPA SCORES VAN CLIËNTGROEPEN VERGELEKEN	61
WAT KUNNEN GEMEENTEN MET EEN NULMETING ZELFREDZAAMHEID EN PARTICIPATIE?	62
1. IJkpunt voor maatschappelijke effecten.....	62
2. Concrete ambities.....	62
3. Aanknopingspunten voor beleid.....	62
4. Sturing op uitkomsten – doorontwikkeling.....	62

Introductie

In de periode juli 2014 tot maart 2015 hebben NYFER en Berenschot Onderzoek en Advies vier nulmetingen uitgevoerd onder cliënten die vanaf 2015 onder de Wmo vallen. In dit document worden de belangrijkste resultaten gepresenteerd voor de vier onderzoeksgebieden. De presentatie is beknopt en overwegend grafisch. De opdrachtgevende gemeenten beschikken over een uitgebreide rapportage van de resultaten voor hun gebied.

Het instrument IPA-MO

De nulmetingen zijn uitgevoerd met de IPA-MO methode en richten zich op de uitkomsten van maatschappelijke ondersteuning: hoe functioneren mensen met beperkingen op diverse leefdoelgebieden? Het instrument is gebaseerd op de vragenlijst Impact op Participatie en Autonomie (IPA), een gevalideerde methode uit de revalidatiegeneeskunde die is aangepast voor de Wmo.

De nulmetingen

De nulmetingen zijn uitgevoerd rond de transitie van Awbz naar Wmo en gebaseerd op ruime steekproeven. In veel gevallen heeft 20 tot 50% van alle cliënten deelgenomen. Zo ontstaat per gemeente een betrouwbaar beeld van de zelfredzaamheid en participatie van cliëntgroepen bij aanvang van de Wmo 2015. In vervolgmetingen zal duidelijk worden welk effect de decentralisatie heeft op hun zelfredzaamheid en participatie.

De benchmark laat vergelijkbare trends in uitkomsten zien in de verschillende gemeenten. De specifieke scores lopen per gemeente soms flink uiteen. Het is te vroeg om met zekerheid iets te zeggen over de oorzaken van die verschillen. Deze benchmark is dan ook niet bedoeld om 'goede' en 'slechte' gemeenten aan te wijzen. Wel om te vergelijken en van elkaar te leren, met name op het gebied van beleidsimplementatie. Hoe komt het dat mensen met een beperking in de ene gemeente meer gebruik maken van algemene voorzieningen dan in de andere? Waarom draagt werk in de ene gemeente meer bij aan de zelfredzaamheid van mensen met een verstandelijke beperking dan in de andere? En wat verklaart de grote verschillen in financiële zelfredzaamheid en beroep op schuldhulpverlening?

Betrokken gemeenten en cliëntgroepen

In onderstaande tabel is de belangrijkste informatie over de nulmetingen samengevat.

Nulmeting	Gemeenten	Periode	Cliëntgroepen				
			Cliënten Wmo 2014	Cliënten begeleiding met fysiek/ omatische beperkingen	Cliënten begeleiding met verstandelijke beperkingen	Cliënten begeleiding met psychosociale beperkingen	(Langdurig) Wwb-ers
1	Enschede	juli - sept 2014	–	192	331	211	–
2	Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop	juli - sept 2014	379	105	44	79	269
3	Achtkarspelen Tytsjerksteradiel	nov 2014 - jan 2015	430	101	63	22	340
4	Barendrecht, Albrandswaard, Ridderkerk	jan - maart 2015	–	118	92	95	–

Leeswijzer

Per cliëntgroep worden achtereenvolgens de volgende gegevens gepresenteerd: samenstelling responsgroepen, ondersteuning en voorzieningengebruik, ervaren zelfredzaamheid en participatie per leefdomein, mate van eigen regie / kwaliteit van leven, belangrijkste leefdomeinen.

Cliënten Wmo 2014

Deze groep bestaat uit mensen die uitsluitend ondersteuning krijgen vanuit de 'oude' Wmo om hun beperkingen in zelfredzaamheid te compenseren. Concreet zijn dat cliënten huishoudelijke hulp, gebruikers van hulpmiddelen als een scootmobiel of rolstoel, mensen voor wie een woningaanpassing mogelijk is gemaakt, die gebruik maken van de regiotaxi of van servicevoorzieningen die de gemeente subsidieert of faciliteert zoals maaltijdvoorziening ('tafeltje dekje'), personenalarmering, boodschappendiensten of ontmoetings- en steunpunten.

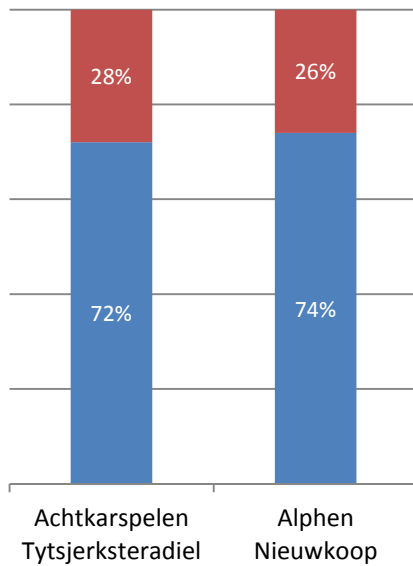
Het gaat om grote groepen inwoners. Het precieze aantal is niet bekend omdat een centrale registratie van Wmo-cliënten ontbreekt. Respondenten zijn benaderd via aanbieders van diverse voorzieningen in de gemeenten Alphen aan den Rijn en Nieuwkoop. In het geval van Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel zijn cliënten huishoudelijke hulp rechtstreeks aangeschreven door de gemeente zelf met het verzoek om deelname.

De vragenlijsten van respondenten die naast Wmo-voorzieningen ook gebruik maakten van (Awbz) begeleiding zijn niet in deze groep verwerkt, maar waar mogelijk toegedeeld aan één van de drie groepen begeleidingscliënten.

Leeftijd, geslacht en woonsituatie

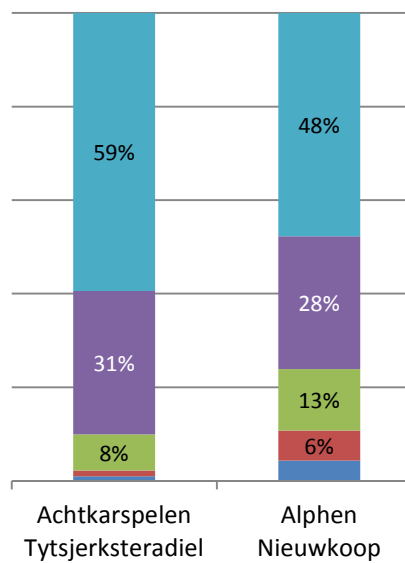
Wmo-clënten 2014 zijn in meerderheid vrouwen en een groot deel van hen is 80-plusser. De meeste cliënten wonen alleen, een minderheid woont met partner. Eén op de tien cliënten woont in een gezinssituatie. Opvallend is dat in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel meer cliënten een partner hebben, ondanks de hogere gemiddelde leeftijd.

vrouw/man

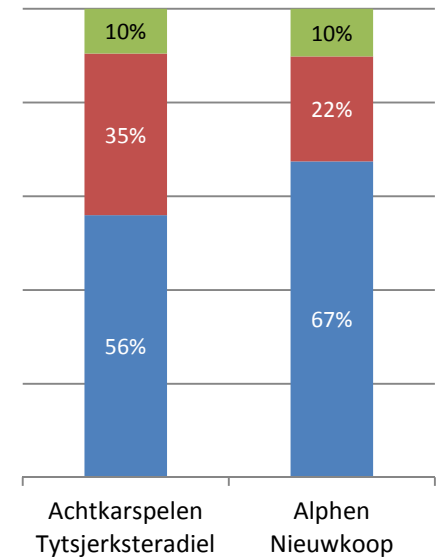
■ vrouw ■ man

leeftijd

■ <35 jr ■ 35-50 ■ 50-65 ■ 65-80 ■ 80 jr e.o.

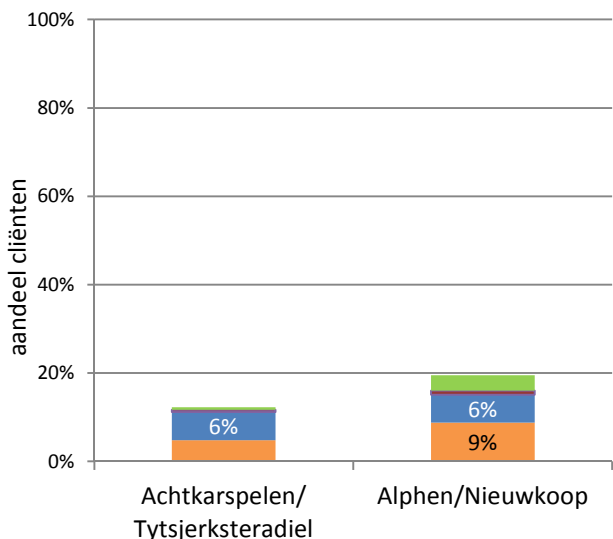
woonsituatie

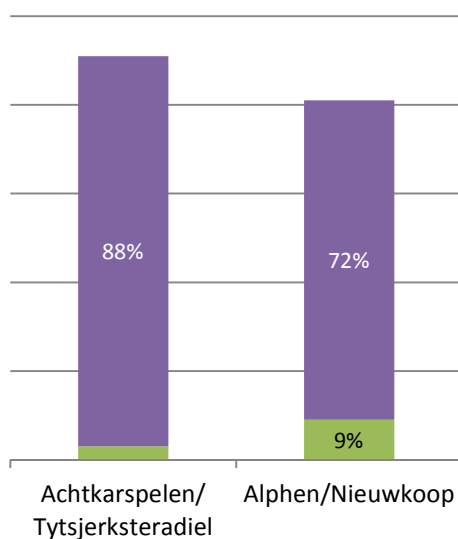
■ alleen ■ met partner ■ gezinssituatie

Slechts 10 tot 20% van deze Wmo-clënten werkt. In de meeste gevallen gaat het om betaald werk, al dan niet via de sociale werkvoorziening. De meeste cliënten hebben geen behoefte aan werk. Gezien de hoge leeftijd is dat niet verwonderlijk. Het merendeel van deze groep (77 resp. 90%) heeft een Aow-uitkering, in veel gevallen met aanvullend pensioen. In Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop heeft tien procent van de respondenten een Wwb-uitkering, in Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel is dat nauwelijks het geval (2%).

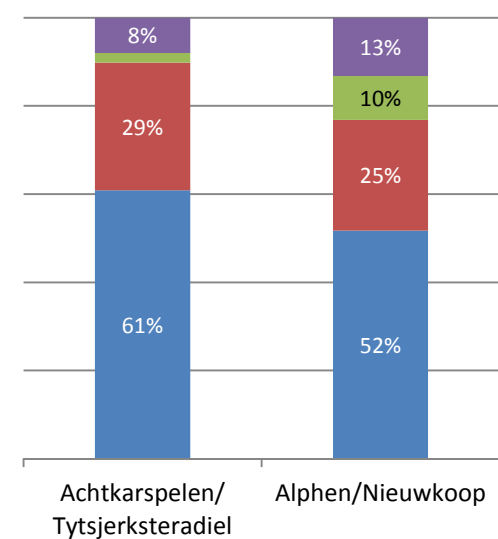
werkzaamheden

behoefte aan werk

bron van inkomen

■ vrijwilliger/stage ■ arbeidsmatige dagbeste
■ swv ■ betaald

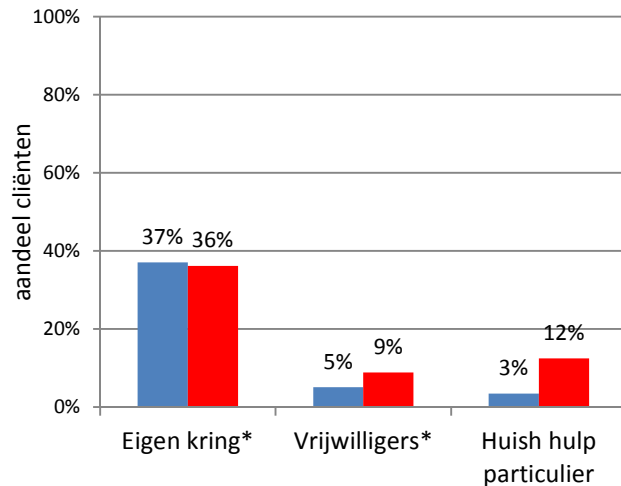
■ geen werk, geen behoefte
■ geen werk, wel behoefte

■ AOW+pensioen ■ AOW ■ Wwb ■ anders

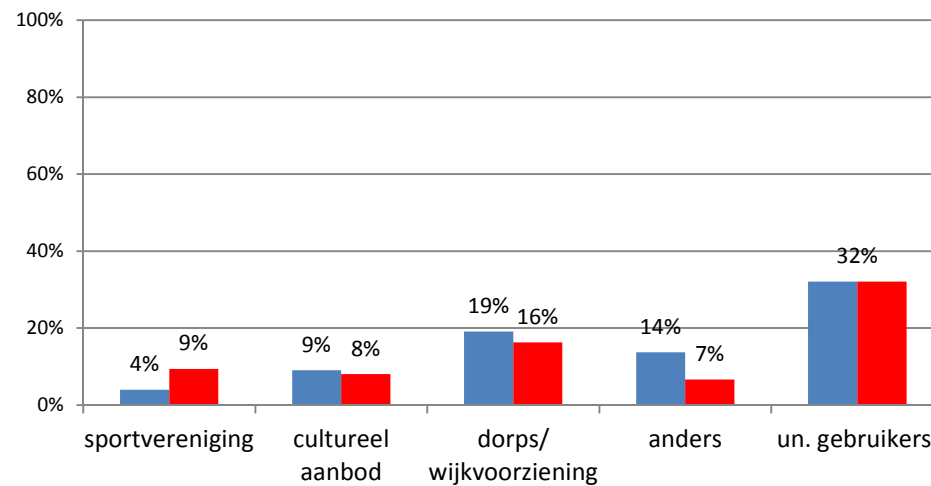
Hulp uit eigen kring en gebruik van algemene voorzieningen

Ruim een derde van de Wmo-clënten 2014 krijgt structureel ondersteuning van familie, buren of vrienden. In Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop heeft één op de tien mensen hulp van vrijwilligers en particuliere hulp in de huishouding, in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel is dat veel minder. Eén op de drie mensen maakt gebruik van algemene voorzieningen. Het dorpshuis of wijkcentrum speelt daarbij de grootste rol. In de Friese gemeenten is sprake van een scala aan gemeenschapsactiviteiten (samengevat in de rubriek 'anders'), waarin ouderen participeren.

particuliere ondersteuning

gebruik van algemene voorzieningen

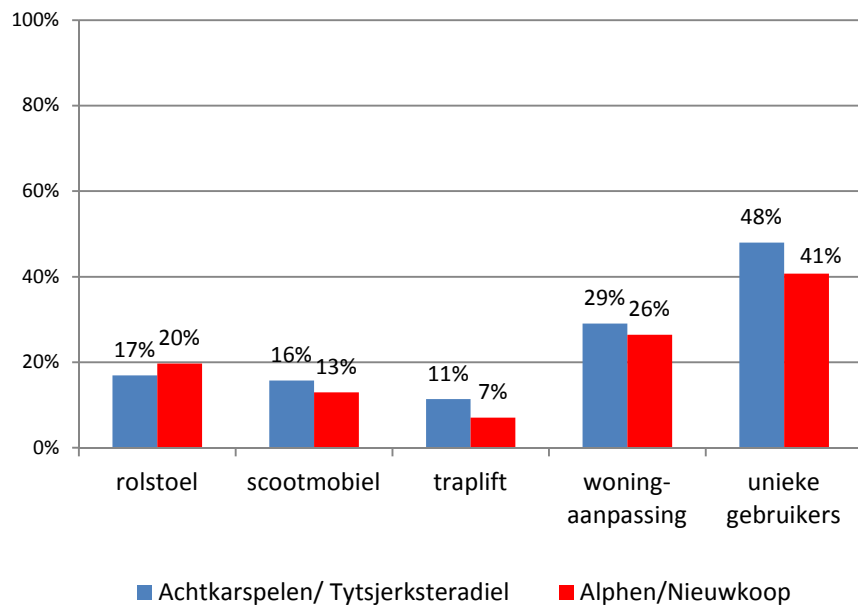

*regelmatig of vaak (minimaal eens per week)

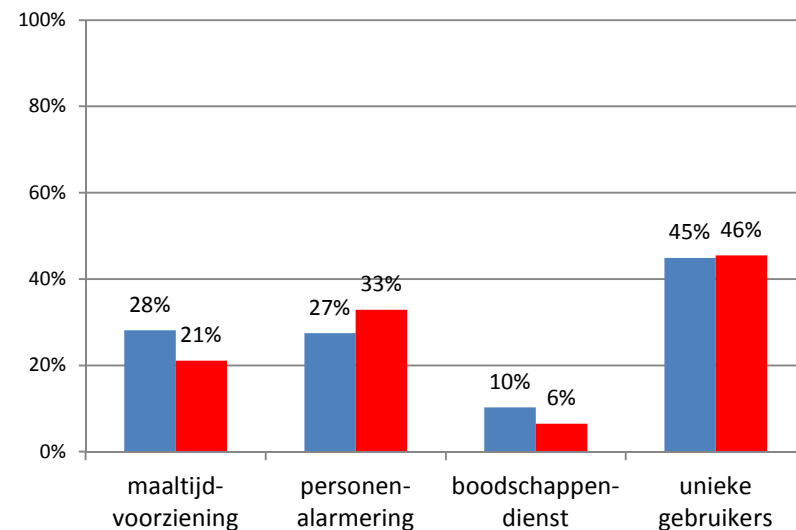
■ Achtkarspelen/ Tytsjerksteradiel ■ Alphen/Nieuwkoop

Gemiddeld 45% van de Wmo-clënten maakt gebruik van fysieke hulpmiddelen. Woningaanpassingen komen het meest voor, op enige afstand volgen scootmobiel en rolstoel. Servicevoorzieningen worden gebruikt door eveneens 45% van de cliënten. Het gaat vooral om maaltijdvoorziening (tafeltje dekje) en personenalarmering. Veel minder mensen maken gebruik van een boodschappendienst.

gebruik van hulpmiddelen

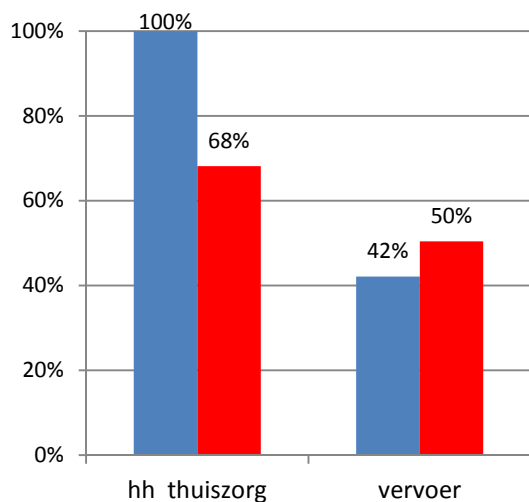

servicevoorzieningen

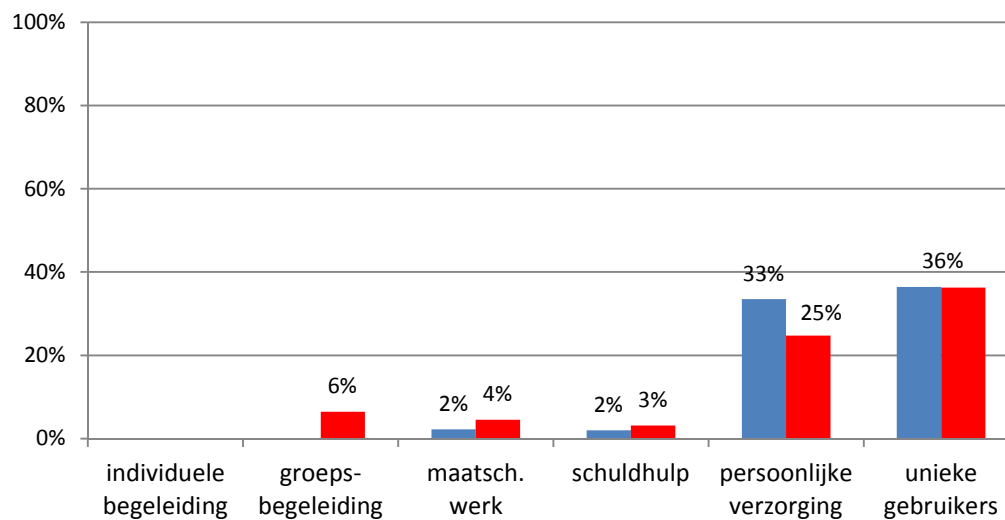

Huishoudelijke thuiszorg is verreweg de meest gebruikte maatwerkvoorziening. In Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel is dit aandeel vertekend omdat respondenten alleen onder cliënten huishoudelijke hulp zijn geworven, maar ook in Alphen/Nieuwkoop gaat het om veel cliënten: bijna 70%. Met 40 tot 50% gebruikers is ook vervoersondersteuning (regiotaxi) een veelgebruikte voorziening. Daarna volgt persoonlijke verzorging die aan een kwart tot een derde van de cliënten wordt verstrekt. Andere maatwerkvoorzieningen worden amper gebruikt door deze groep. Persoonlijke verzorging valt niet onder de verantwoordelijkheid van gemeenten, maar is mogelijk relevant als signaal voor preventie: deze hulp is er in veel gevallen vóór de aanspraak op begeleiding.

huishoudelijke hulp, regiotaxi

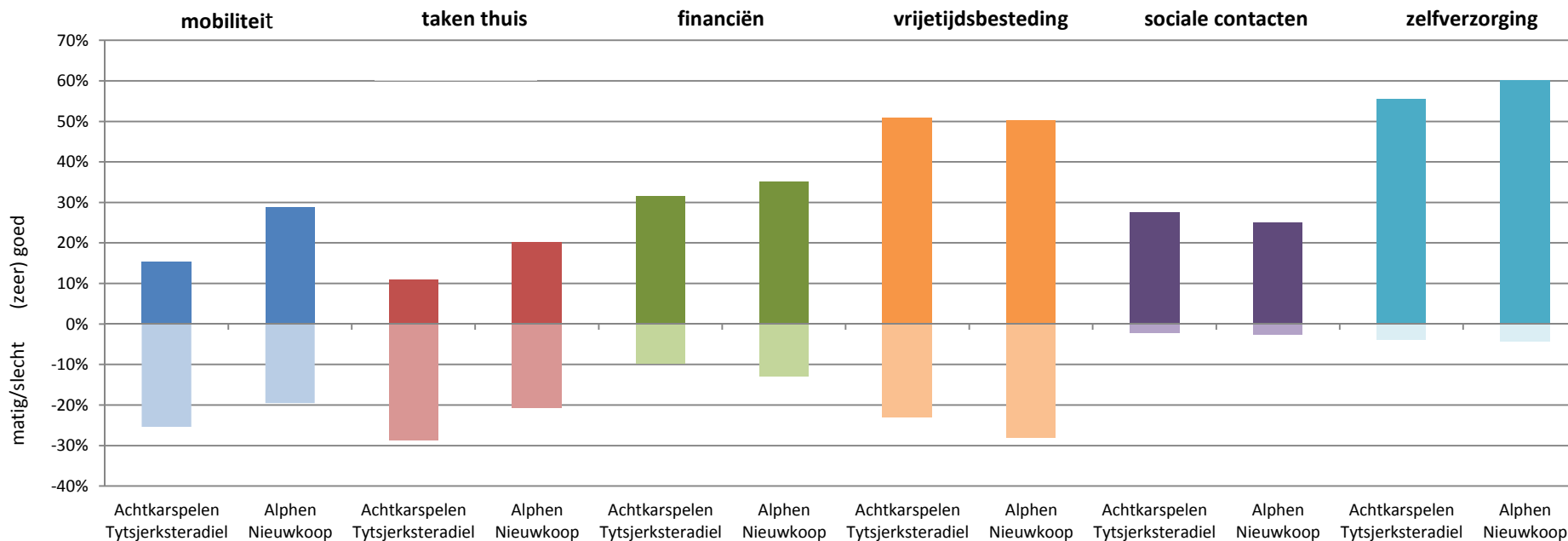
maatwerkvoorzieningen

■ Achtkarspelen / Tytsjerksteradiel ■ Alphen / Nieuwkoop

Hoe functioneren mensen op belangrijke leefdomeinen? Wmo-cliënten 2014 ervaren hun functioneren met betrekking tot zelfverzorging, financiën, vrijetijdsbesteding en sociale contacten overwegend positief. Mobiliteit (met name buitenshuis) en taken en bezigheden thuis leveren meer beperkingen op. Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel scoort beduidend lager op mobiliteit en taken thuis dan Alphen/Nieuwkoop.

Ervaren functioneren op leefdomeinen

Boven de nullijn: aandeel cliënten dat zijn functioneren als goed tot zeer goed ervaart

Onder de nullijn: aandeel cliënten dat zijn functioneren als matig tot slecht ervaart

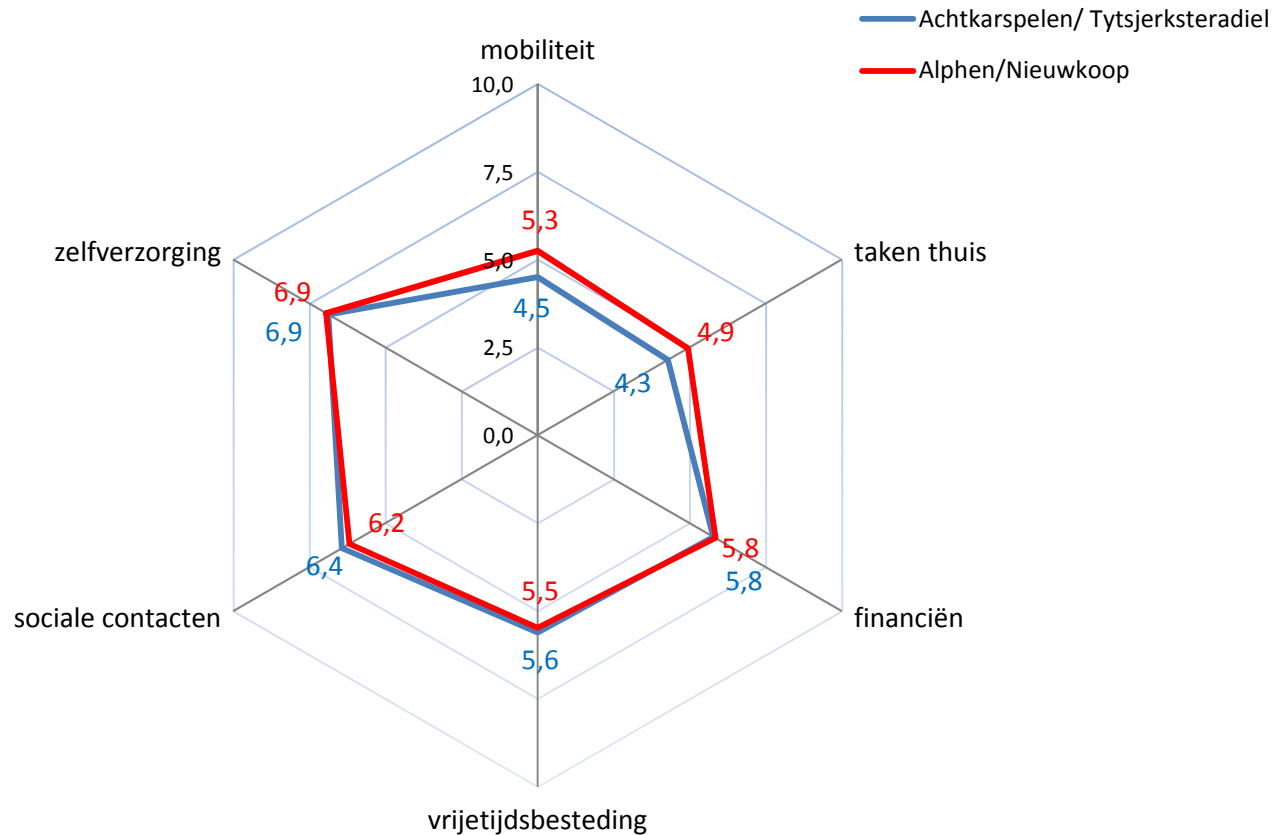
Overige cliënten ervaren hun functioneren als min of meer redelijk (niet in de figuur weergegeven)

Gemiddelde scores op leefdoeinen

Cliënten Wmo 2014

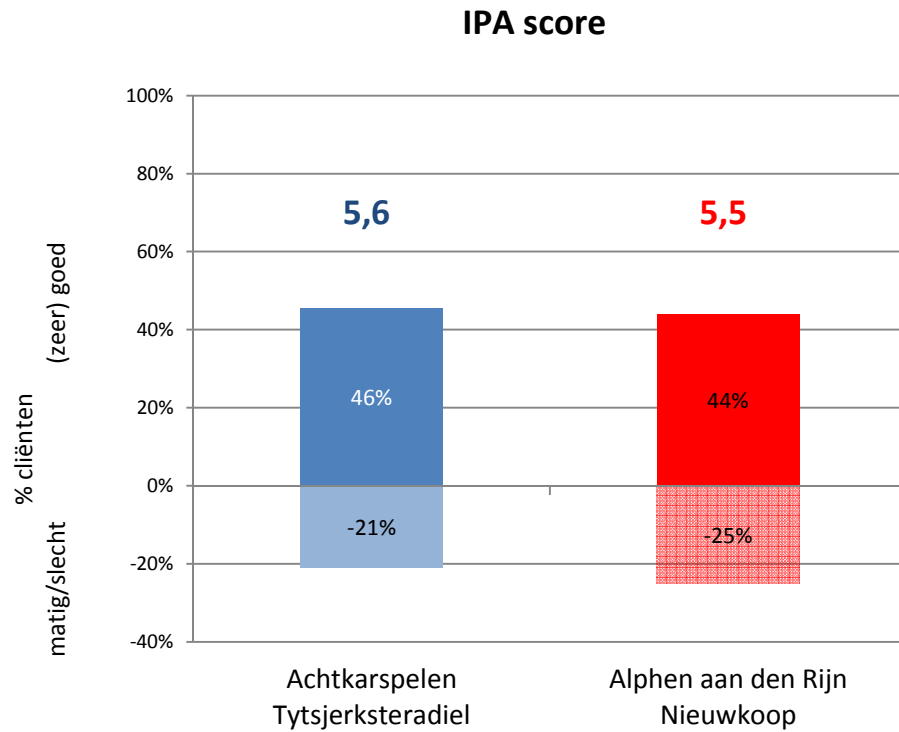
De gemiddelde score per leefdoeain loopt van 0 (slecht) tot 10 (zeer goed). De score 5 komt overeen met 'redelijk'. Zelfverzorging, sociale contacten en relaties, financiën en vrijetijdsbesteding hebben in beide gebieden een vergelijkbare, positieve score. Hun mobiliteit en taken thuis beoordelen cliënten in Alphen/Nieuwkoop als 'redelijk', in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel als minder dan 'redelijk'.

Gemiddelde scores per leefdoeain

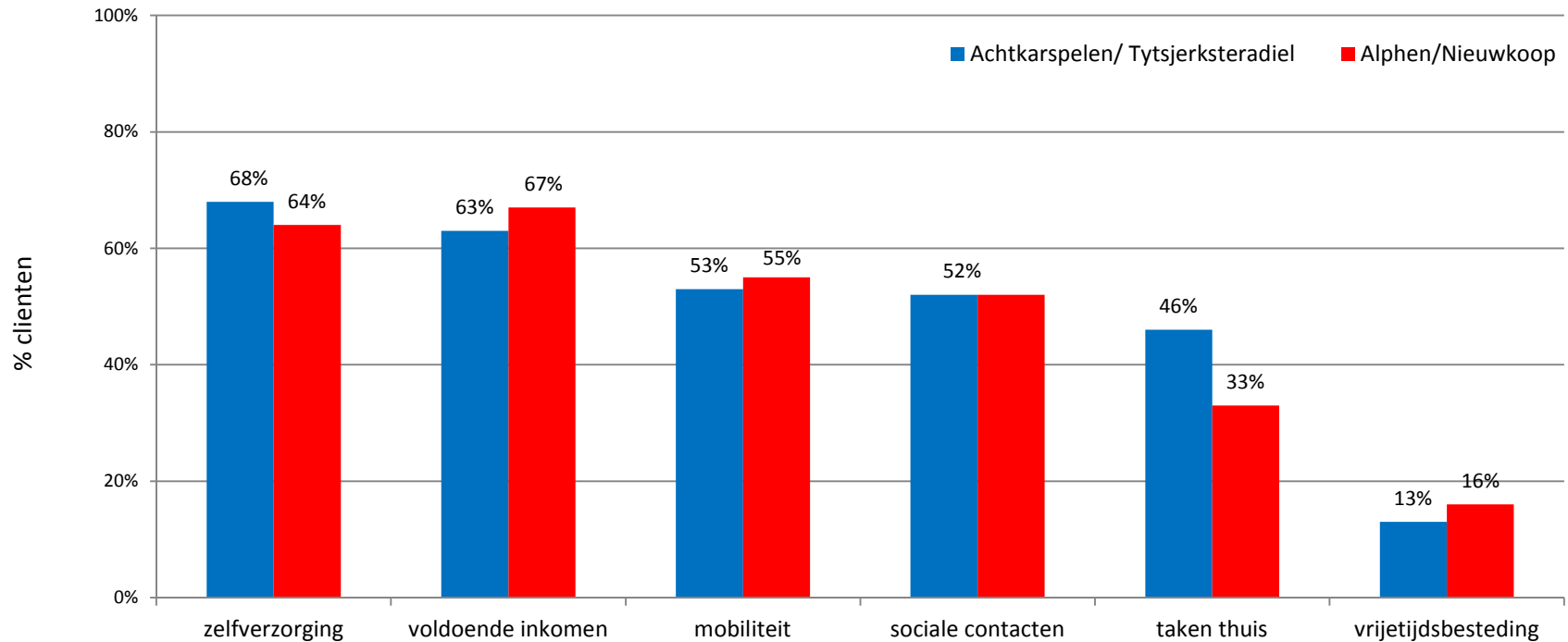
Welke kwaliteit van leven ervaren deze ouderen? Kunnen zij hun leven leiden zoals zij willen? In beide gebieden blijkt dat vrijwel gelijk: bijna de helft van de Wmo-cliënten 2014 vindt dat zij goed tot zeer goed kunnen leven zoals zij willen. Bij één op de vier tot vijf mensen gaat dat matig tot slecht. De verschillen in ervaren functioneren op mobiliteit en taken thuis vertalen zich niet door in de ervaren kwaliteit van leven. De IPA score is met 5,5 respectievelijk 5,6 ruim boven 'redelijk'.

Kunt u leven zoals u wilt?

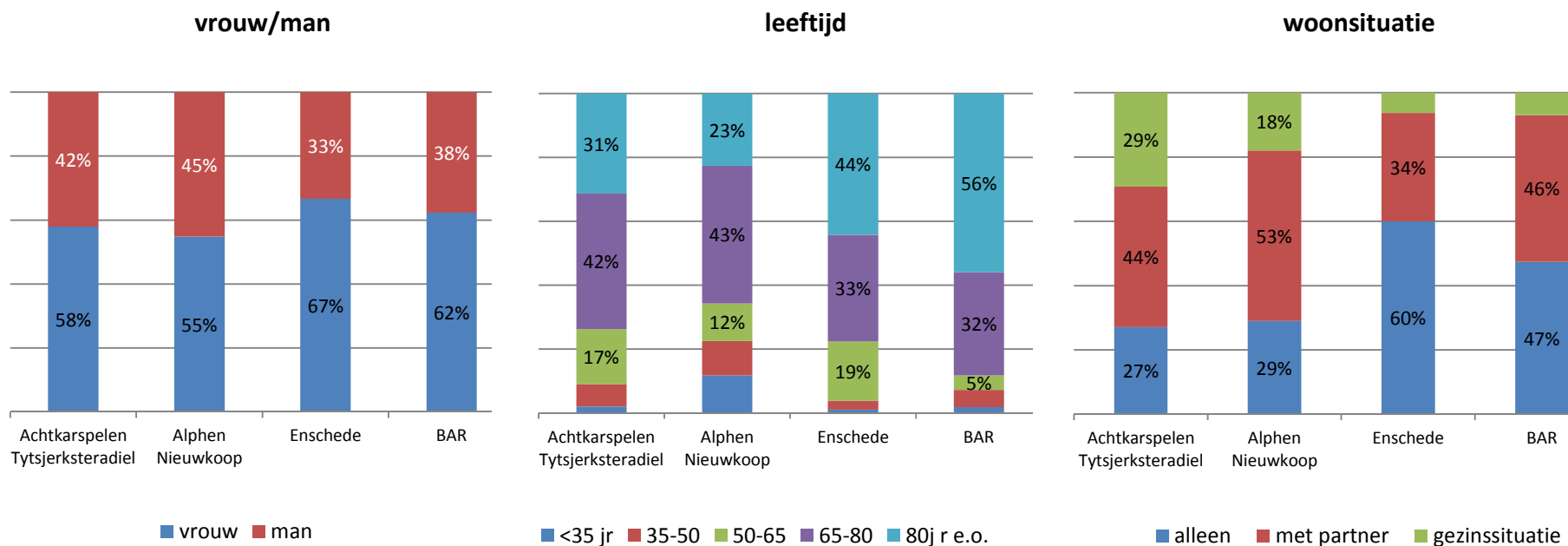
Welke zaken vinden deze cliënten het belangrijkst om te kunnen leven zoals zij willen? Iedere respondent kon drie leefdomeinen kiezen. Ook hier laten beide gebieden een vergelijkbare trend zien: tweederde vindt zelfverzorging en voldoende inkomen belangrijk, ruim de helft rekent mobiliteit en sociale contacten tot de belangrijkste zaken in hun leven. Huishoudelijke taken en vooral vrijetijdsbesteding worden het minst genoemd.

Wat vinden cliënten Wmo 2014 het belangrijkst?

Leeftijd, geslacht en woonsituatie

Vrouwen en ouderen vormen de hoofdmoot van deze groep. Dat is vergelijkbaar met de Wmo-cliënten 2014. Het aandeel zeer ouderen varieert sterk en is in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel en Alphen/Nieuwkoop beduidend lager dan onder de Wmo-cliënten. In Enschede en de BAR-gemeenten bestaat de respondentengroep voor een veel groter deel uit zeer ouderen. Dat beeld is enigszins vertekend omdat jongere cliënten vaker pgb-houders zijn. Naarmate de leeftijd hoger ligt, gaat het vaker om mensen die alleen wonen. Een derde tot de helft van de groep woont met zijn of haar partner. In Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel en in mindere mate Alphen/Nieuwkoop, woont een aanzienlijk deel van de cliënten met een gezin.

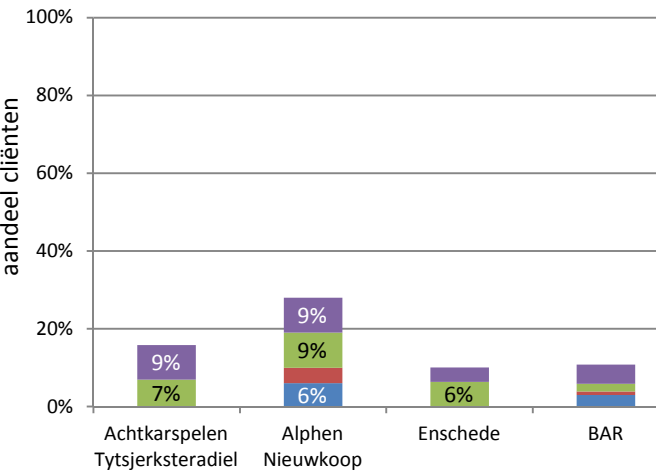

Werk en inkomen

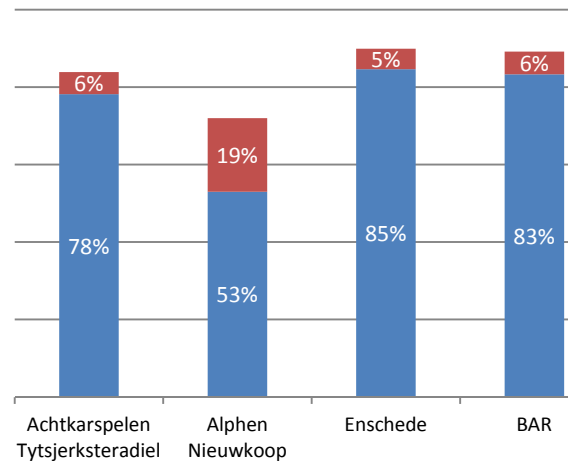
Begeleidingscliënten fysiek-somatisch-pg

Een kleine minderheid van deze cliënten: 10 tot 28%, heeft werkzaamheden. Ook dit is duidelijk gerelateerd aan leeftijd. Arbeidsmatige dagbesteding en vrijwilligerswerk vormen de hoofdmoot. De mensen die niet werken, hebben daar doorgaans ook geen behoefte aan. Alleen in Alphen/Nieuwkoop, met een relatief jonge cliëntengroep, heeft een vijfde van de cliënten een onvervulde behoefte aan arbeidsparticipatie. De meerderheid heeft inkomen uit Aow, al dan niet met aanvullend pensioen. Enschede heeft relatief veel cliënten met alleen Aow (zonder aanvullend pensioen).

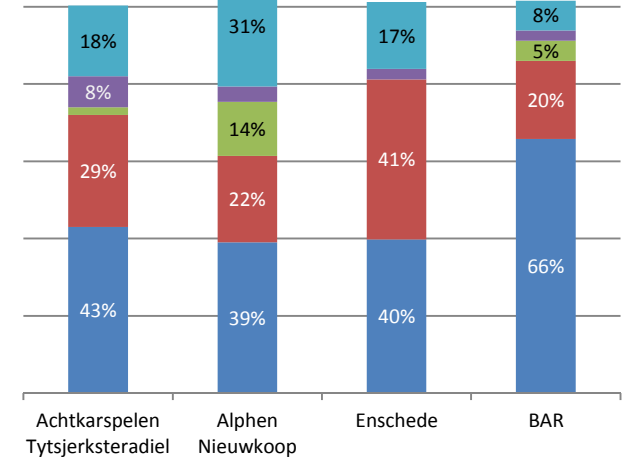
werkzaamheden

behoefte aan werk

bron van inkomen

■ betaald werk
■ dagbesteding
■ vrijwilligerswerk

■ swv

■ geen werk, wel behoefte

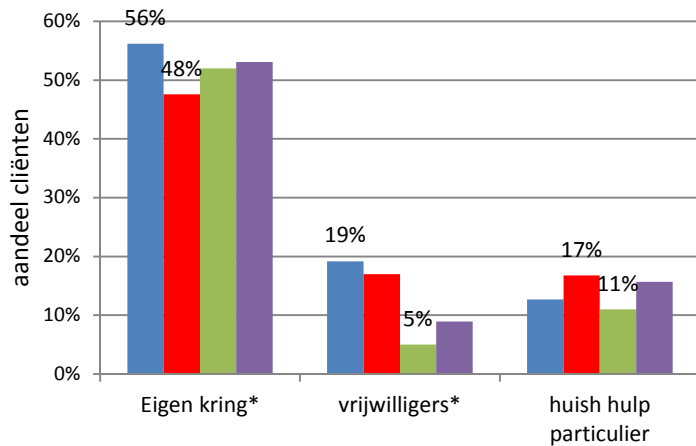
■ geen werk, geen behoefte

■ AOW + pensioen ■ AOW ■ werk ■ Wwb ■ anders

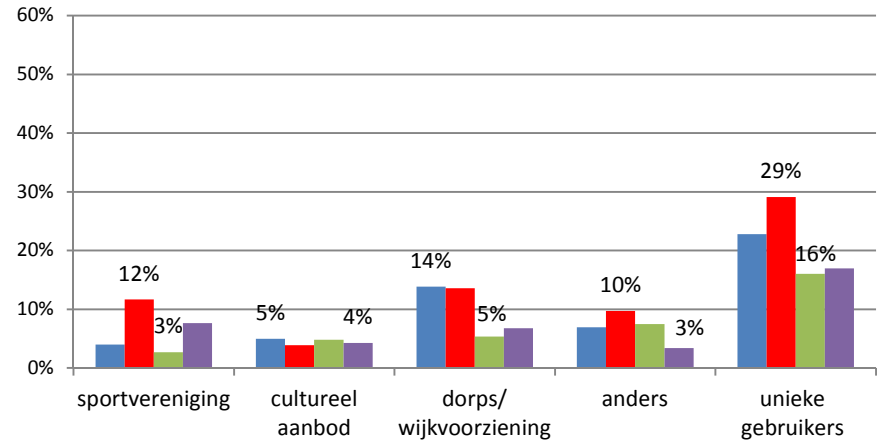
Hulp uit eigen kring en gebruik algemene voorzieningen

Ongeveer de helft van deze cliënten krijgt regelmatig of veel ondersteuning van familie, buren of vrienden. Vrijwilligers spelen de grootste rol in Achtkarspelen/ Tytsjerksteradiel en Alphen aan den Rijn/ Nieuwkoop en veel minder in Enschede en de BAR-gemeenten. Rond de 15% van de cliënten heeft particuliere hulp in de huishouding. Algemene voorzieningen worden door gemiddeld 20% van de cliënten bezocht. In Alphen/Nieuwkoop is het bereik met 29% het hoogst.

particuliere ondersteuning

gebruik van algemene voorzieningen

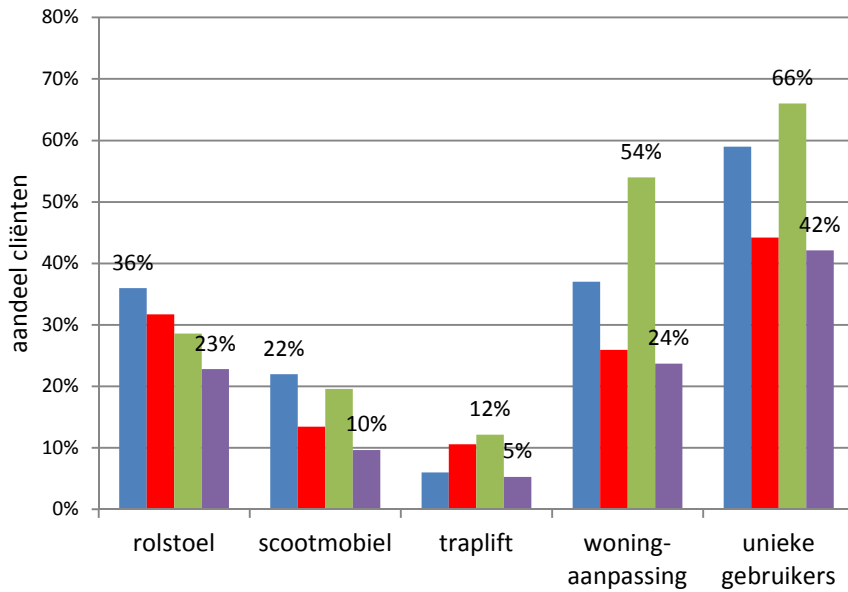

*regelmatig of vaak (minimaal eens per week)

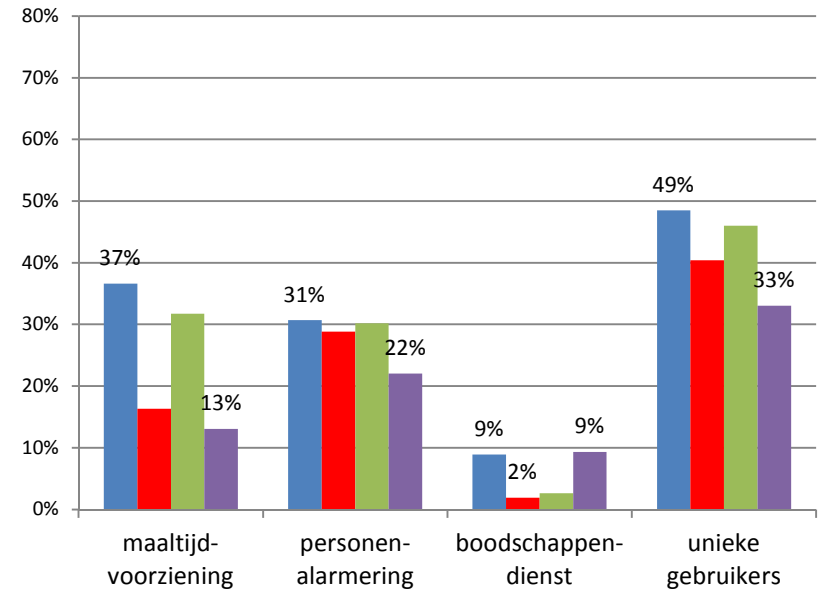
■ Achtkarspelen/ Tytsjerksteradiel ■ Alphen/Nieuwkoop ■ Enschede ■ BAR

Het gebruik van hulpmiddelen varieert van 42 tot 66% van de cliënten. Woningaanpassingen komen het meest voor, op enige afstand volgen rolstoel en scootmobiel. Een derde tot de helft van alle cliënten maakt gebruik van servicevoorzieningen. Personenalarmering is redelijk vergelijkbaar in alle gebieden en schommelt rond de 30%. Een maaltijdvoorziening wordt in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel en Enschede veel vaker gebruikt dan in Alphen/Nieuwkoop en de BAR-gemeenten. Cliënten maken het minst gebruik van een boodschappendienst, in Alphen/Nieuwkoop en Enschede zelfs bijna niemand.

gebruik van hulpmiddelen

servicevoorzieningen

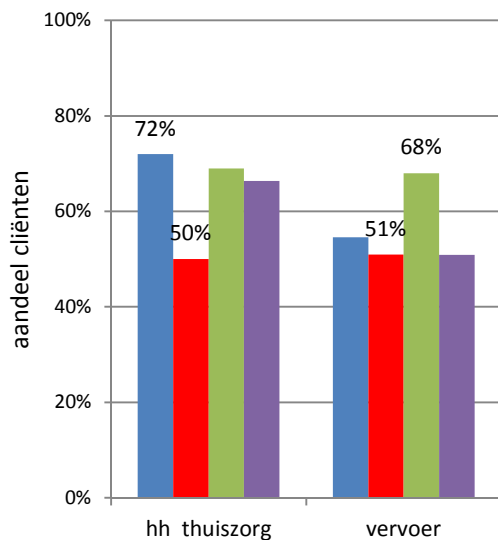
■ Achtkarspelen / Tytsjerksteradiel ■ Alphen / Nieuwkoop ■ Enschede ■ BAR

Huishoudelijke thuiszorg, vervoer, begeleiding en andere maatwerkvoorzieningen

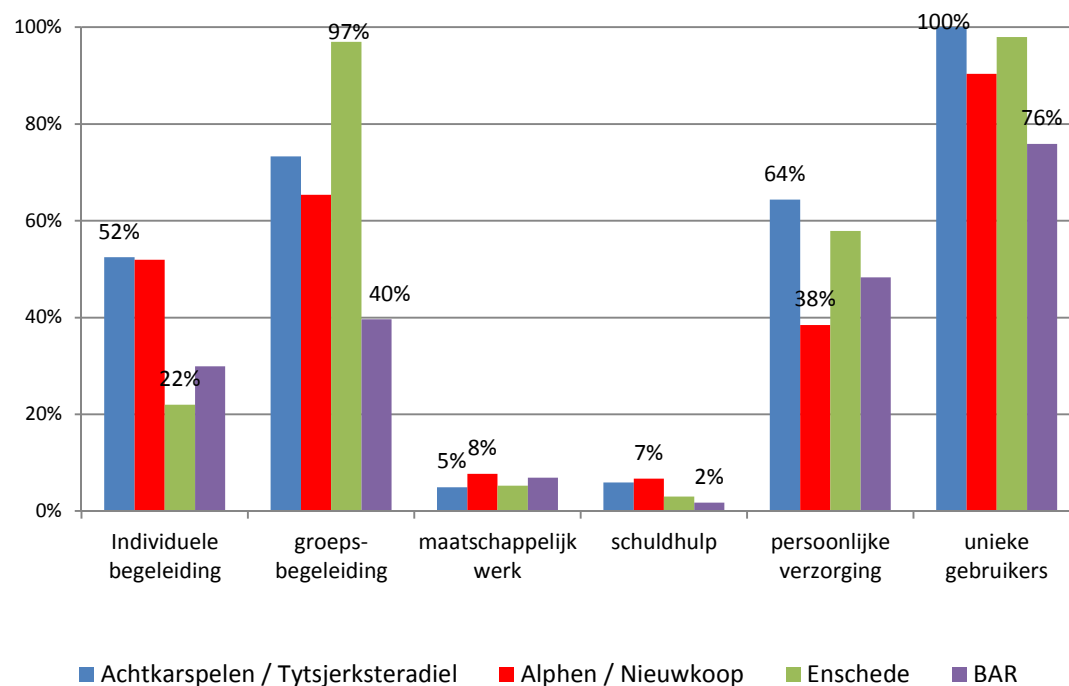
Begeleidingscliënten fysiek-somatisch-pg

De meest gebruikte maatwerkvoorziening bij deze cliënten is dagbesteding (groepsbegeleiding). Daarnaast krijgen veel mensen huishoudelijke hulp, vervoersondersteuning, persoonlijke verzorging en individuele begeleiding. In Enschede is het aandeel cliënten dat dagbesteding krijgt het hoogst, terwijl relatief weinig mensen individuele begeleiding krijgen. In de respondentengroep van de BAR-gemeenten zitten ook niet-begeleidingscliënten (strikt genomen cliënten Wmo 2014).

huishoudelijke hulp, regiotaxi

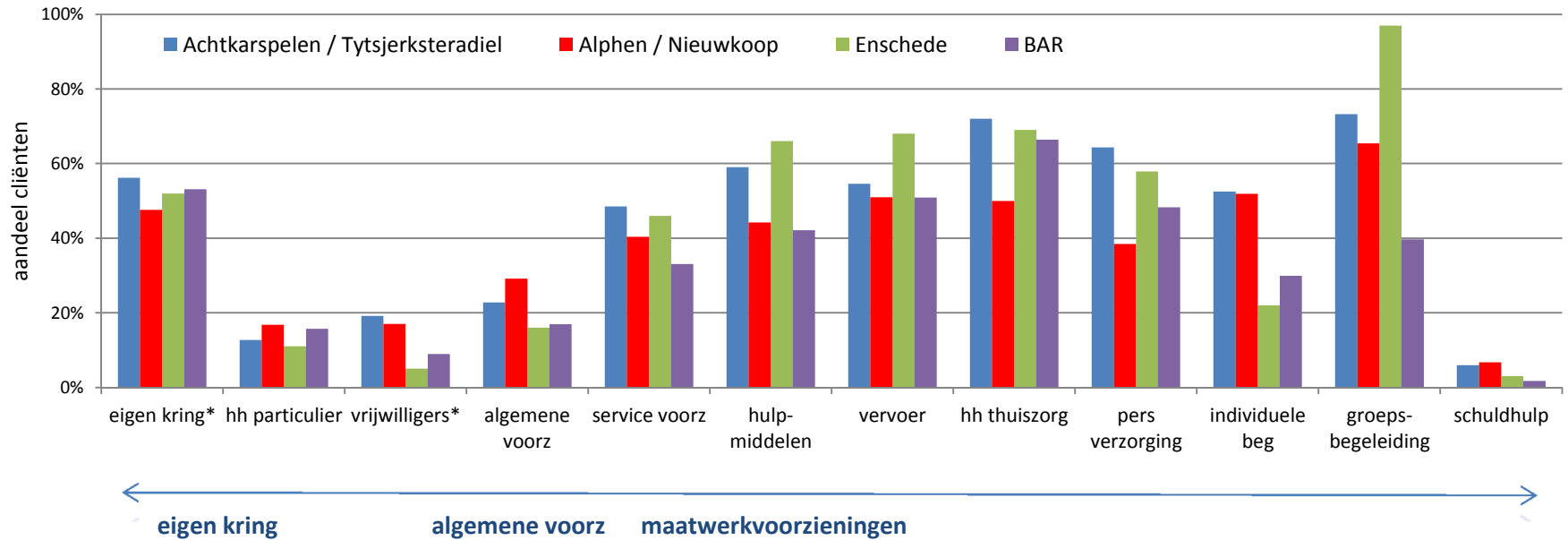

maatwerkvoorzieningen

Onderstaande figuur vat alle vormen van ondersteuning en voorzieningengebruik samen. Het zwaartepunt in de ondersteuning aan deze cliëntengroep ligt bij een scala aan maatwerkvoorzieningen. Gemiddeld twintig procent van de cliënten maakt gebruik van algemene voorzieningen. Gemeentelijk beleid is gericht op meer inzet van algemene voorzieningen en minder maatwerkvoorzieningen. Uit vervolgmetingen moet blijken in hoeverre dat lukt. Ook nu al zijn verschillen zichtbaar: Enschede scoort hoog op maatwerkvoorzieningen en laag op algemene voorzieningen en vrijwilligers; Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop kent het hoogste gebruik van algemene voorzieningen en minder maatwerkvoorzieningen.

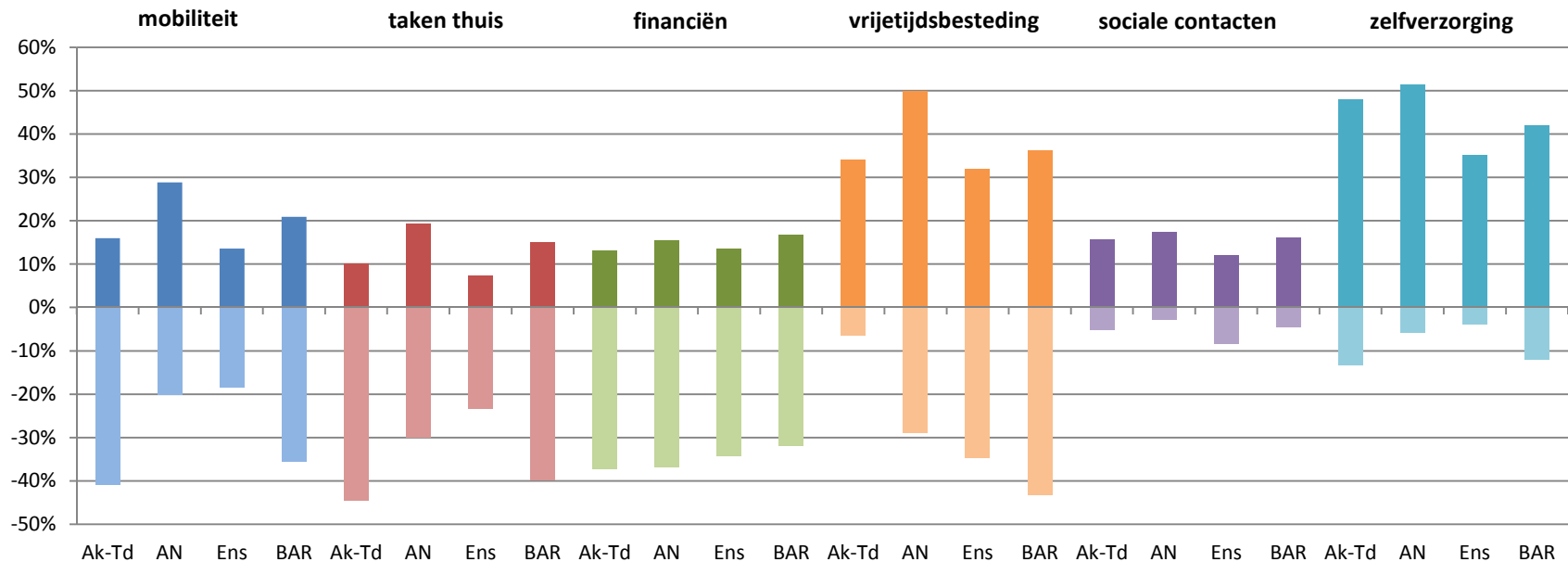
Alle ondersteuning op een rij

* regelmatig of veel ondersteuning (minimaal eens per week)

Kunnen cliënten zich in het dagelijks leven goed redden? Over de hele linie laten deze cliëntgroepen een zelfde trend zien. Zelfverzorging en sociale contacten blijken bij de meeste mensen goed te gaan. Mobiliteit, taken thuis en financiële zaken leveren veel meer problemen op. Bij financiën zijn administratie en beheer de bottleneck. Vrijtijdsbesteding en ontspanning laat een grote spreiding zien: bij veel mensen gaat dat (zeer) goed, maar eveneens een fors aandeel kan zijn vrije tijd matig of slecht besteden zoals zij willen. Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel vormt daarop een positieve uitzondering.

Ervaren functioneren op leefdoeinen

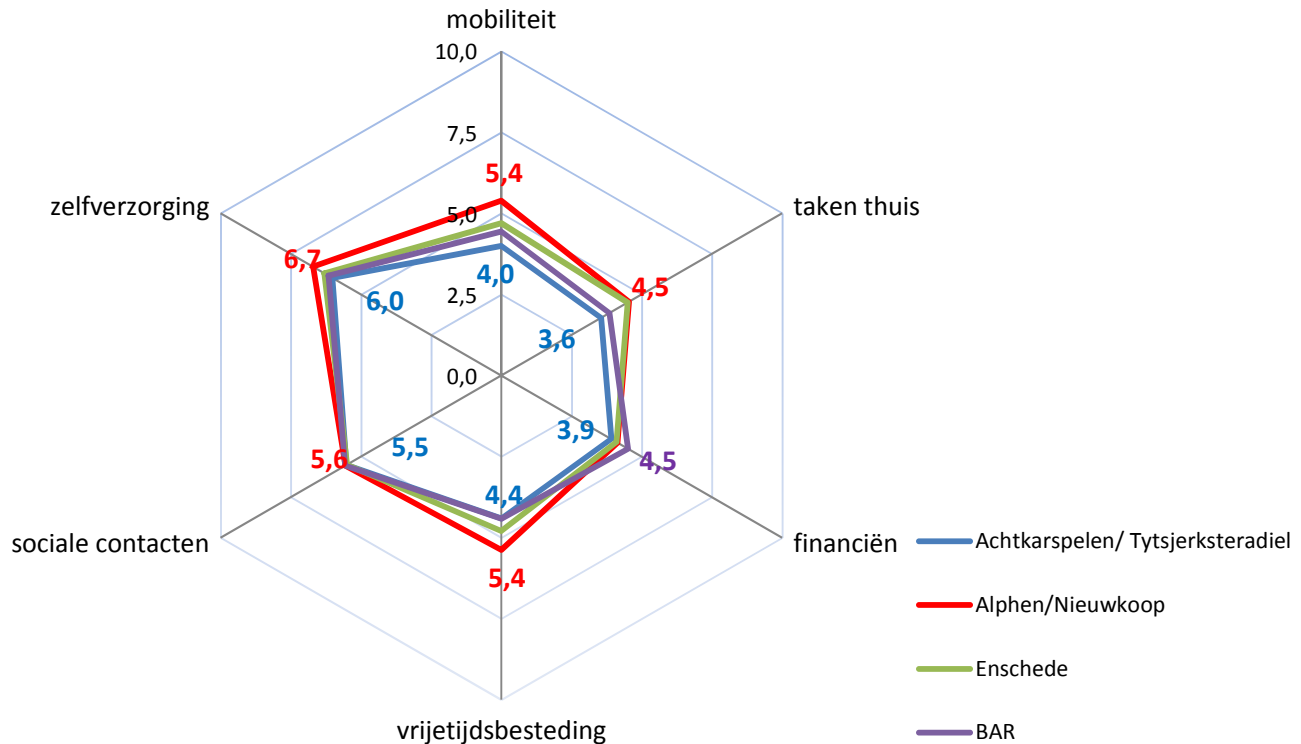
Boven de nullijn: aandeel cliënten dat zijn functioneren als goed tot zeer goed ervaart
 Onder de nullijn: aandeel cliënten dat zijn functioneren als matig tot slecht ervaart
 Overige cliënten ervaren hun functioneren als min of meer redelijk (niet in de figuur weergegeven)

Gemiddelde scores op leefdomeinen

Begeleidingscliënten fysiek-somatisch-pg

De score per leefdomein loopt van 0 (slecht) tot 10 (zeer goed). De score 5 komt overeen met 'redelijk'. Deze cliënten vinden hun zelfverzorging en sociale contacten het beste verlopen: de score is voldoende tot ruim voldoende. In hun mobiliteit en vrijetijdsbesteding voelen zij zich meer beperkt, in drie onderzoeksgebieden is de score lager dan redelijk. Taken thuis en financiële zelfredzaamheid scoren met 'matig tot redelijk' het laagst. Tussen gemeenten zijn er aanzienlijke verschillen in ervaren zelfredzaamheid op de leefdomeinen mobiliteit, vrijetijdsbesteding en huishoudelijke taken.

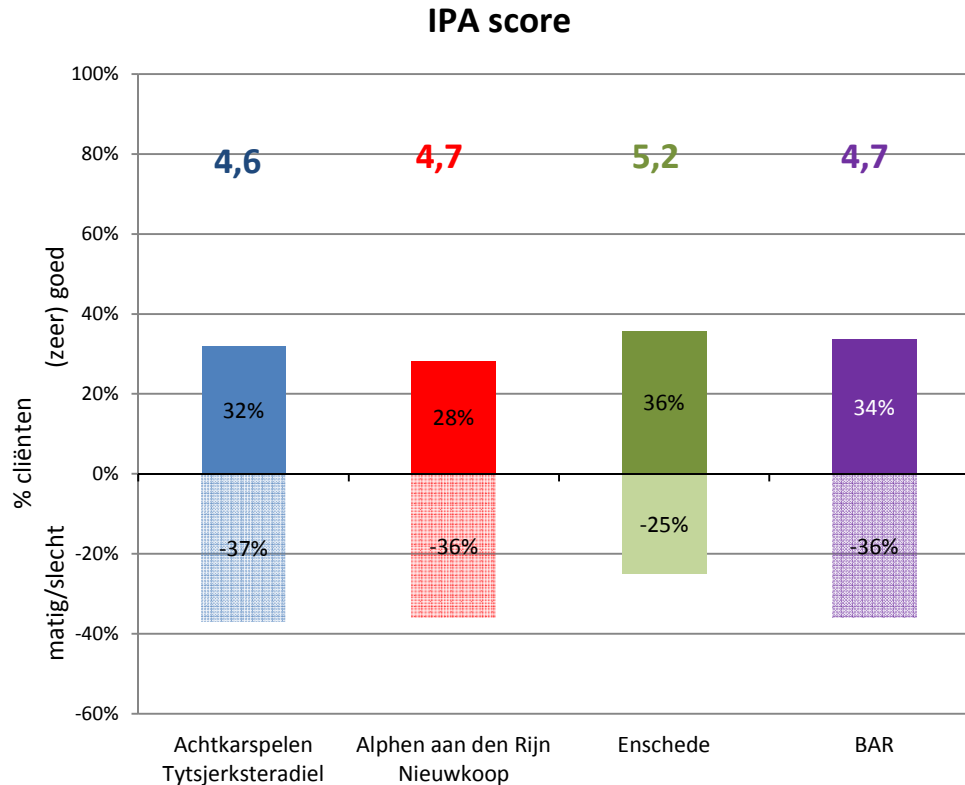
Gemiddelde scores per leefdomein

In hoeverre kunnen cliënten hun leven leiden zoals zij willen?

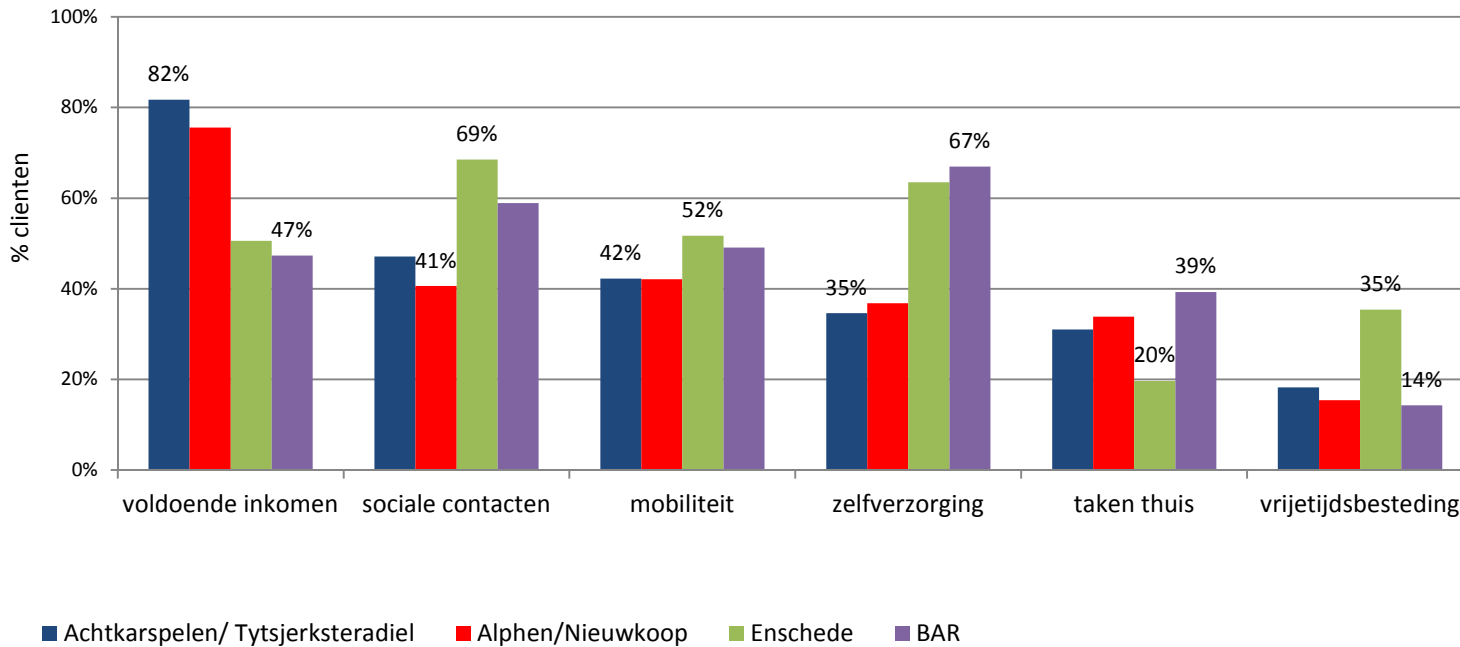
Ongeveer een derde van de cliënten met lichamelijke beperkingen vindt dat zij met de huidige ondersteuning goed tot zeer goed kunnen leven zoals zij willen. In Alphen/Nieuwkoop is dat iets lager. Ruim een derde kan dat matig of slecht, met uitzondering van Enschede waar dit slechts voor een kwart van de cliënten geldt. Alleen in Enschede komt de IPA score met 5,2 boven 'redelijk', in de andere gemeenten is die iets lager dan 'redelijk'.

Kunt u leven zoals u wilt?

Wat vinden deze cliënten het belangrijkste om te kunnen leven zoals zij willen? Iedere respondent kon drie leefdomeinen kiezen. Er zijn opvallende verschillen tussen de gebieden: in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel en Alphen/Nieuwkoop vindt een grote meerderheid voldoende inkomen het belangrijkste, op afstand gevolgd door sociale contacten en mobiliteit. In Enschede en de BAR-gemeenten vinden cliënten zelfverzorging en sociale contacten het belangrijkste, gevolgd door mobiliteit en voldoende inkomen.

Wat vinden begeleidingscliënten met lichamelijke beperkingen het belangrijkste?

Begeleidingscliënten met verstandelijke beperkingen

Deze cliëntengroep bestaat uit mensen met een verstandelijke beperking die zelfstandig (buiten een instelling) wonen en daarbij begeleiding kregen vanuit de Awbz. Het zijn merendeels mensen met een lichte tot matige beperking die sociaal kwetsbaar zijn. Maar ook ernstige verstandelijke beperkingen in combinatie met lichamelijke beperkingen komen soms voor als mensen het recht op intramurale zorg niet gebruiken omdat zij nog bij hun ouders wonen bijvoorbeeld.

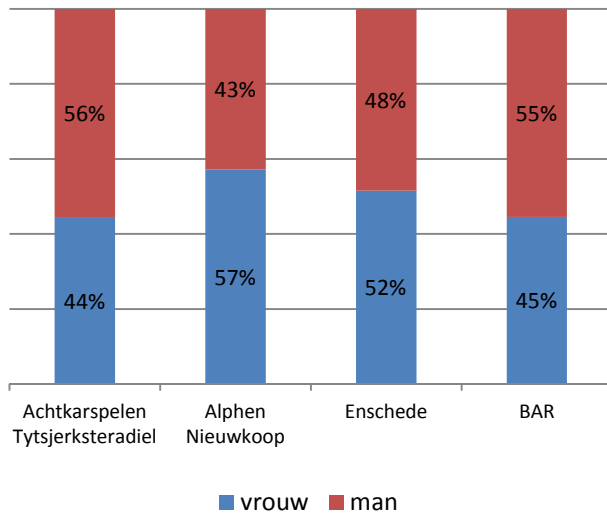
Gemeten naar de totale gemeentelijke bevolking, bestaat deze groep gemiddeld uit 32 cliënten per 10.000 inwoners in de onderzoeksgebieden. Dat is 0,32% van de totale bevolking. Er zijn aanzienlijke verschillen per gemeente: in Alphen aan den Rijn gaat het om niet meer dan 0,14%, in Achtkarspelen om 0,57%.

Ook deze cliënten zijn benaderd via de zorgaanbieders. De ondersteuning die zij vaak nodig hebben om de vragenlijst in te vullen, is waar mogelijk door naasten in de thuissituatie gegeven. Als dat niet mogelijk was, hebben begeleiders of de onderzoekers zelf daarbij ondersteund. Het uitgangspunt was daarbij steeds dat het cliëntperspectief centraal staat.

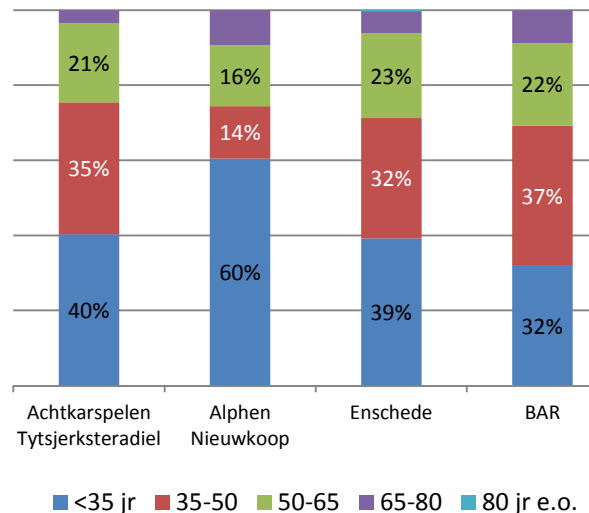
Leeftijd, geslacht en woonsituatie

Deze cliëntengroep bestaat uit ongeveer evenveel mannen als vrouwen. De overgrote meerderheid is jonger dan 55 jaar, het zwaartepunt ligt in de leeftijdsgroep 35 tot 54 jaar. Alphen/Nieuwkoop kent een opvallend hoog aandeel cliënten in de leeftijd 18 tot 35 jaar. Deze cliënten wonen overwegend alleen of in een gezinssituatie, waarbij het vaak gaat om inwonen bij de ouders maar soms ook om een eigen gezin. Tien tot twintig procent woont met zijn of haar partner.

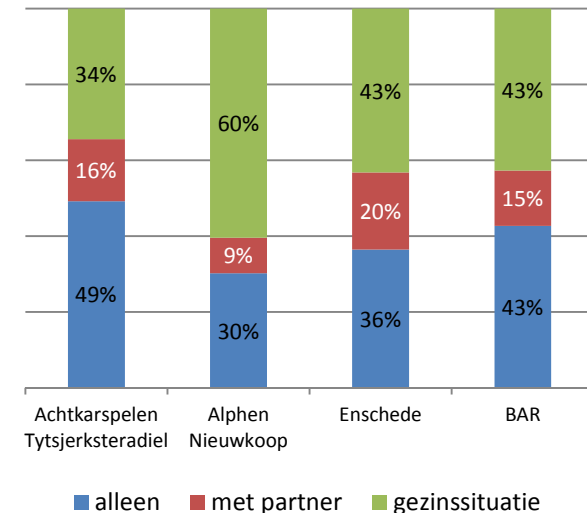
vrouw/man

leeftijd

woonsituatie

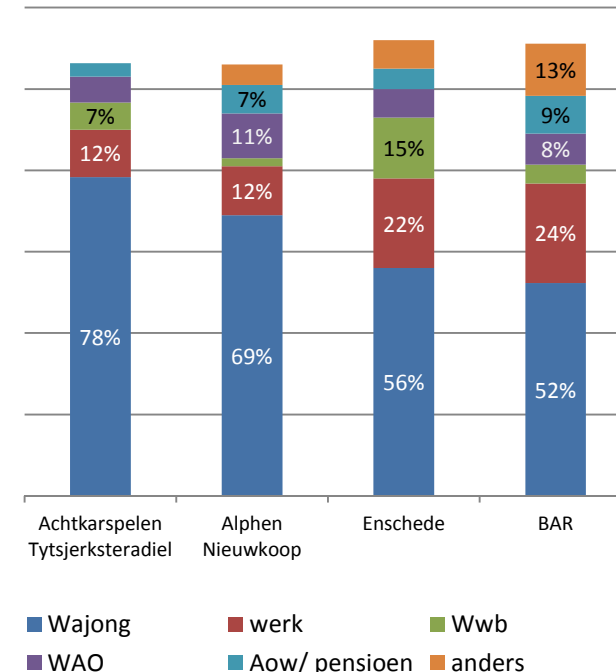
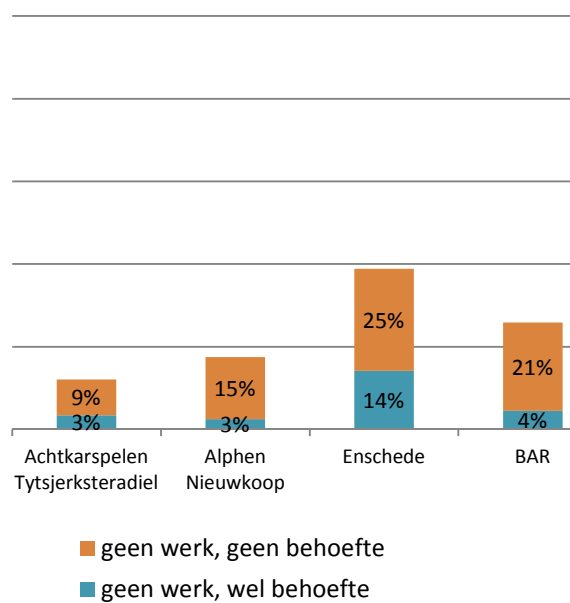
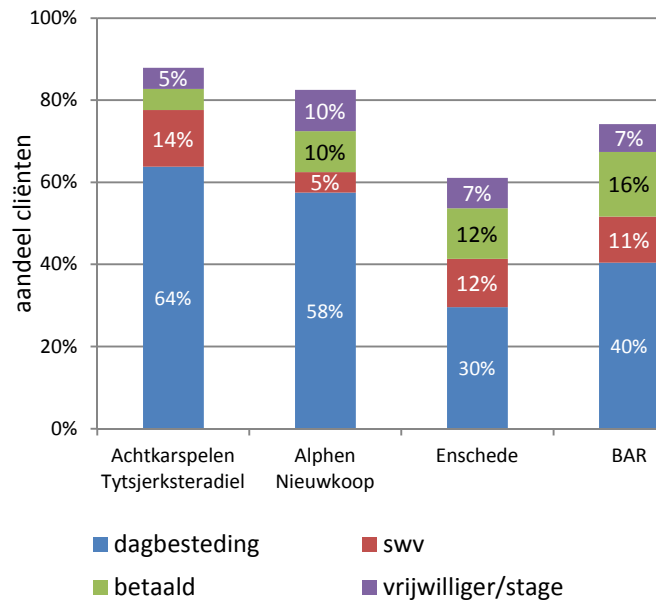

Het merendeel van deze groep heeft werkzaamheden. In Enschede is dat met 60% het laagst, in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel met ruim 80% het hoogst. Meestal gaat het om werk op de dagbesteding, 10 tot 25% heeft een reguliere baan of werkt via de sociale werkvoorziening. Degenen die geen werkzaamheden hebben, willen dat meestal ook niet. Alleen in Enschede heeft één op de vier cliënten zonder werk wel behoefte aan bezigheden. De helft tot driekwart van de cliënten heeft een Wajong-uitkering. Een kleine minderheid (2 tot 15%) is voor zijn inkomensvoorziening aangewezen op gemeenten (Wwb-uitkering).

werkzaamheden

behoefte aan werk

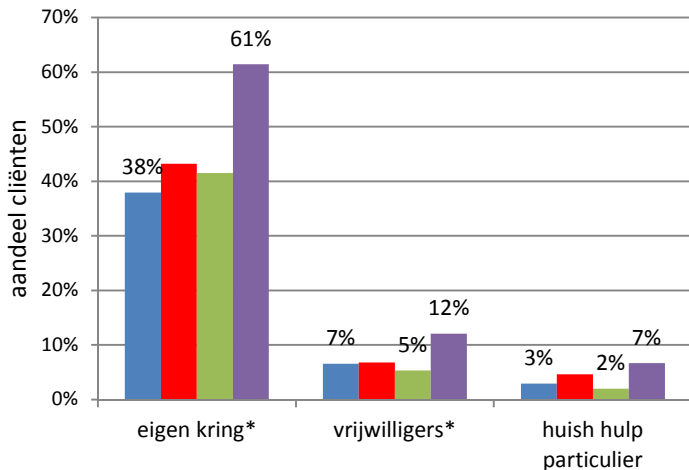
bron van inkomen

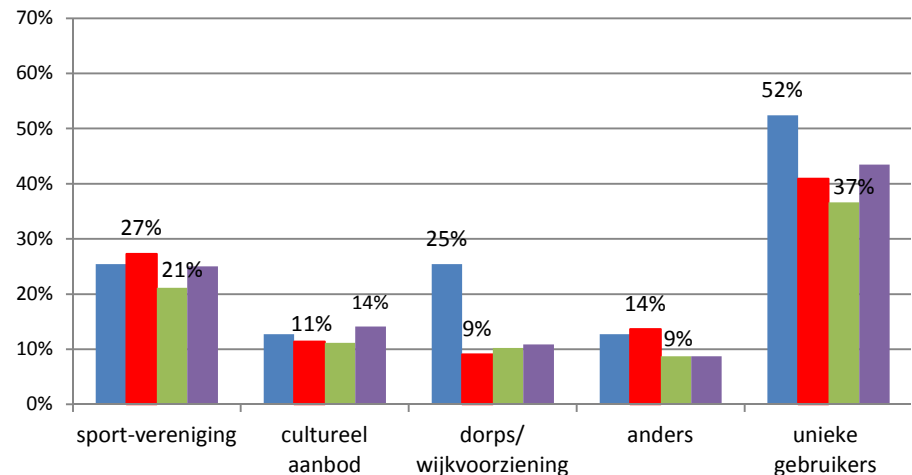
Hulp uit eigen kring en gebruik algemene voorzieningen

Zo'n 40% van deze cliënten krijgt regelmatig of veel ondersteuning van familie, buren of vrienden. In de BAR-gemeenten ligt dat met 60% veel hoger. Vrijwilligers en particuliere hulp in de huishouding spelen een veel kleinere rol. Een aanzienlijk deel van deze cliënten – 37 tot 52% – maakt gebruik van algemene voorzieningen. Sportverenigingen zijn favoriet. In Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel spelen dorpshuizen ook een rol van betekenis en daarmee wordt een hoger totaalbereik onder deze cliëntengroep gerealiseerd dan in andere gemeenten.

particuliere ondersteuning

gebruik van algemene voorzieningen

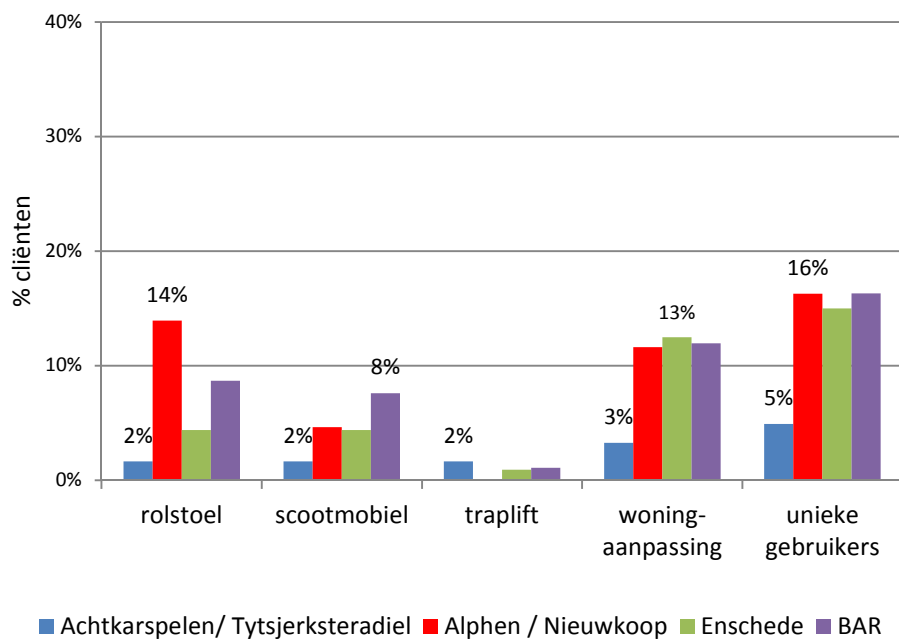

*regelmatig of veel (minimaal eens per week)

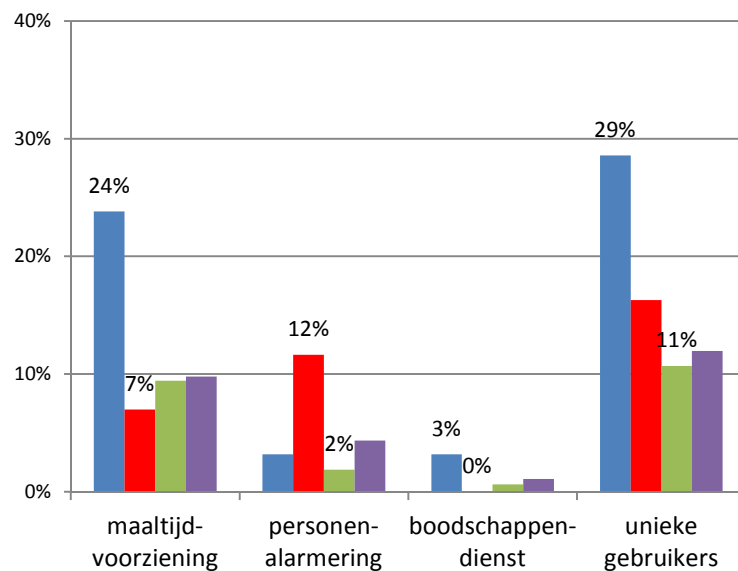
■ Achtkarspelen / Tytsjerksteradiel ■ Alphen / Nieuwkoop ■ Enschede ■ BAR

Deze cliëntgroep maakt maar weinig gebruik van hulpmiddelen en servicevoorzieningen. Rond de tien procent heeft een scootmobiel en/of een woningaanpassing, wat duidt op een combinatie met fysieke beperkingen. Opvallend is het hoge aandeel cliënten in Tytsjerksteradiel/ Achtkarspelen dat gebruik maakt van een maaltijdvoorziening.

gebruik van hulpmiddelen

servicevoorzieningen

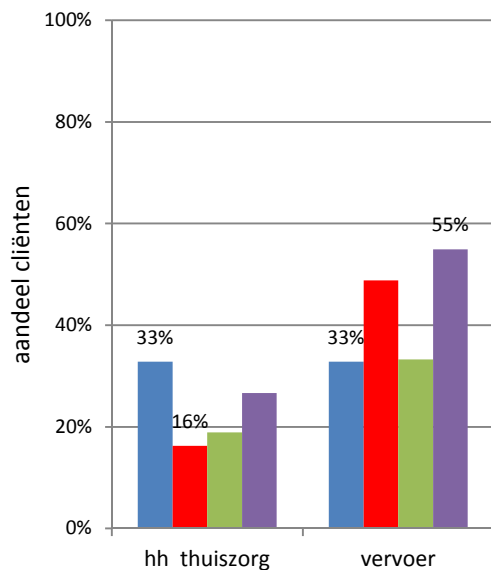

Huishoudelijke thuiszorg, vervoer, begeleiding en andere maatwerkvoorzieningen

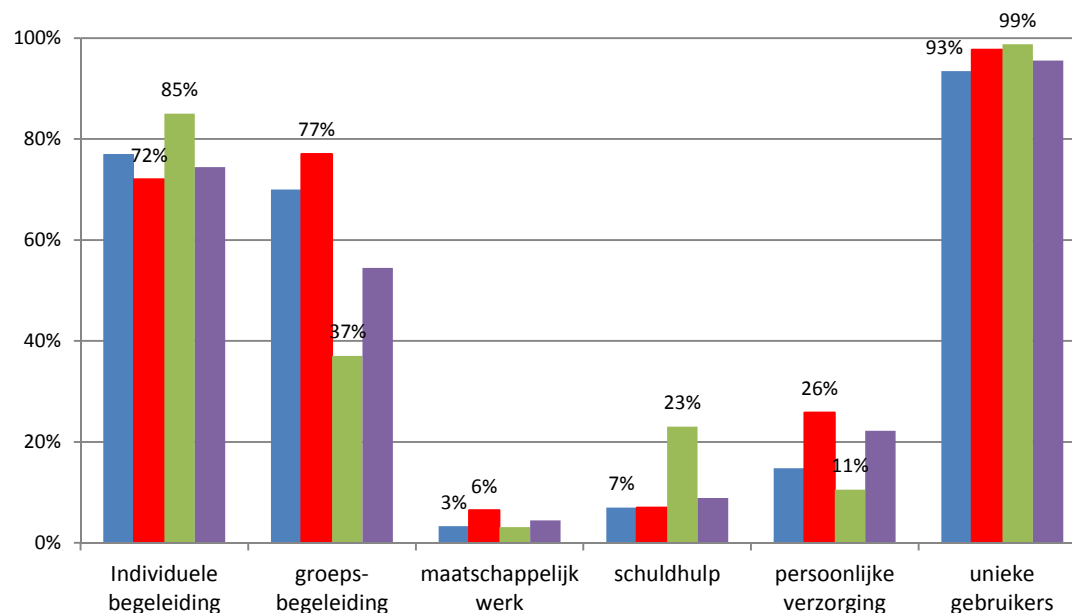
Begeleidingscliënten verstandelijke beperking

De meest gebruikte maatwerkvoorzieningen bij deze cliënten zijn individuele begeleiding en dagbesteding. In Enschede wordt individuele begeleiding relatief veel ingezet en is dagbesteding beperkt. Na begeleiding is vervoersondersteuning het meest gebruikelijk. Gemiddeld 20% van de cliënten krijgt hulp in de huishouding; de onderlinge verschillen tussen gemeenten zijn groot. Bijna één op de vijf cliënten heeft persoonlijke verzorging. Ook dat varieert sterk per gemeente. Tenslotte valt op dat relatief veel cliënten in Enschede schuldhulp hebben.

huishoudelijke hulp, regiotaxi

maatwerkvoorzieningen

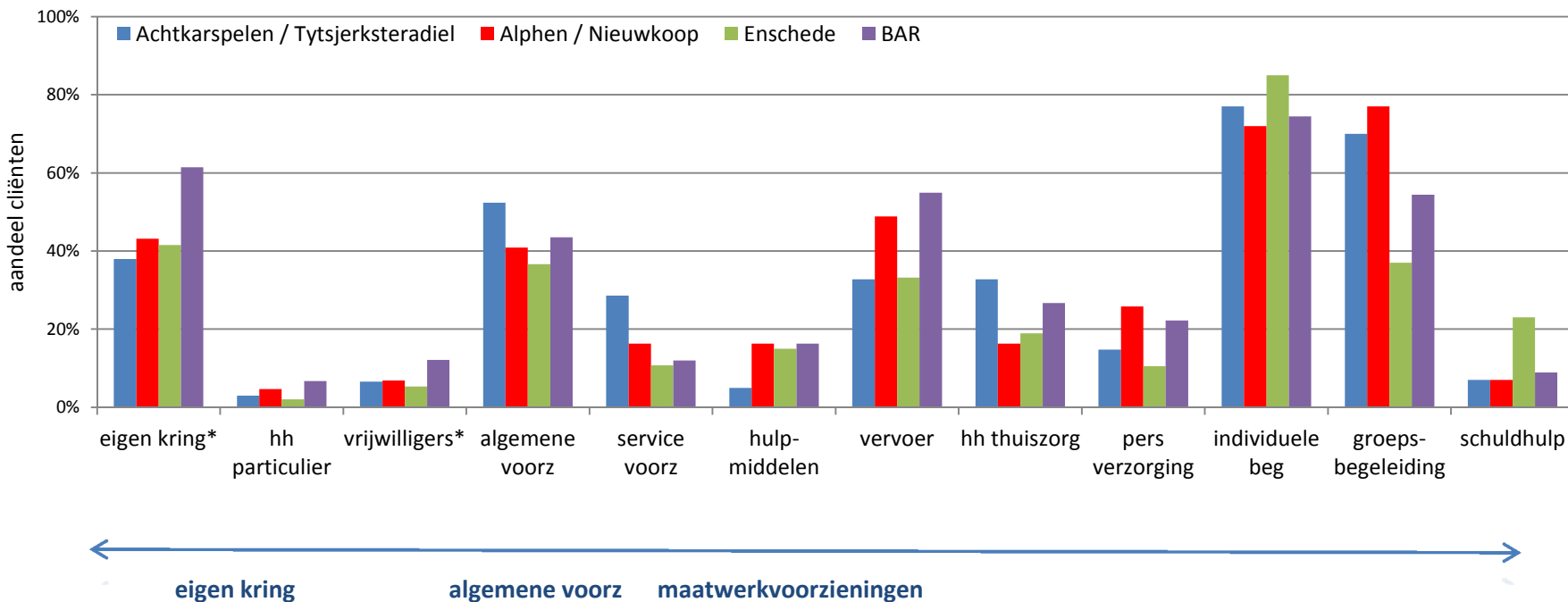
■ Achtkarspelen / Tytsjerksteradiel ■ Alphen / Nieuwkoop ■ Enschede ■ BAR

Totaaloverzicht ondersteuningsarrangementen

Begeleidingscliënten verstandelijke beperking

Het overzicht laat zien dat deze cliëntengroep zowel uit eigen kring als via professionele begeleiding veel ondersteuning krijgt in zijn zelfredzaamheid en participatie. Van servicevoorzieningen maken zij minder gebruik. Vóór de decentralisatie ondersteunden gemeenten deze groep al via algemene welzijnsvoorzieningen, vervoer en huishoudelijke hulp en - vooral in Enschede - schuldhulp.

Alle ondersteuning op een rij

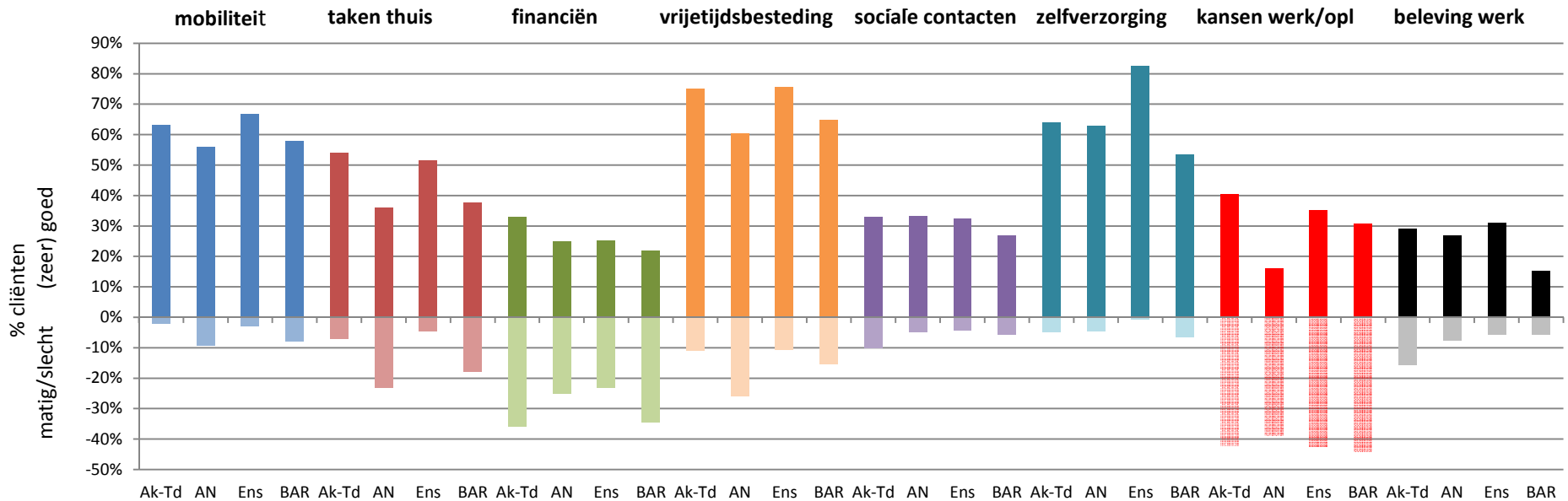
*regelmatig of veel (minimaal eens per week)

Ervaren zelfredzaamheid en participatie

Begeleidingscliënten verstandelijke beperking

Hoe ervaren cliënten hun functioneren met de ondersteuning die zij hebben? Ook hier is de trend in alle gebieden vergelijkbaar. Met zelfverzorging, vrijetijdsbesteding en mobiliteit redden de meeste mensen zich goed. Bij taken thuis, sociale contacten en in hun huidige werkzaamheden zijn mensen minder uitgesproken positief maar hebben weinigen grote problemen. Bij financiële zaken (met name het beheer) en vooral hun kansen op werk of een opleiding ervaren veel cliënten ernstige beperkingen. In Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop geldt dat ook voor vrijetijdsbesteding en huishoudelijke taken.

Ervaren functioneren op leefdomeinen

Boven de nullijn: aandeel cliënten dat zijn functioneren als goed tot zeer goed ervaart

Onder de nullijn: aandeel cliënten dat zijn functioneren als matig tot slecht ervaart

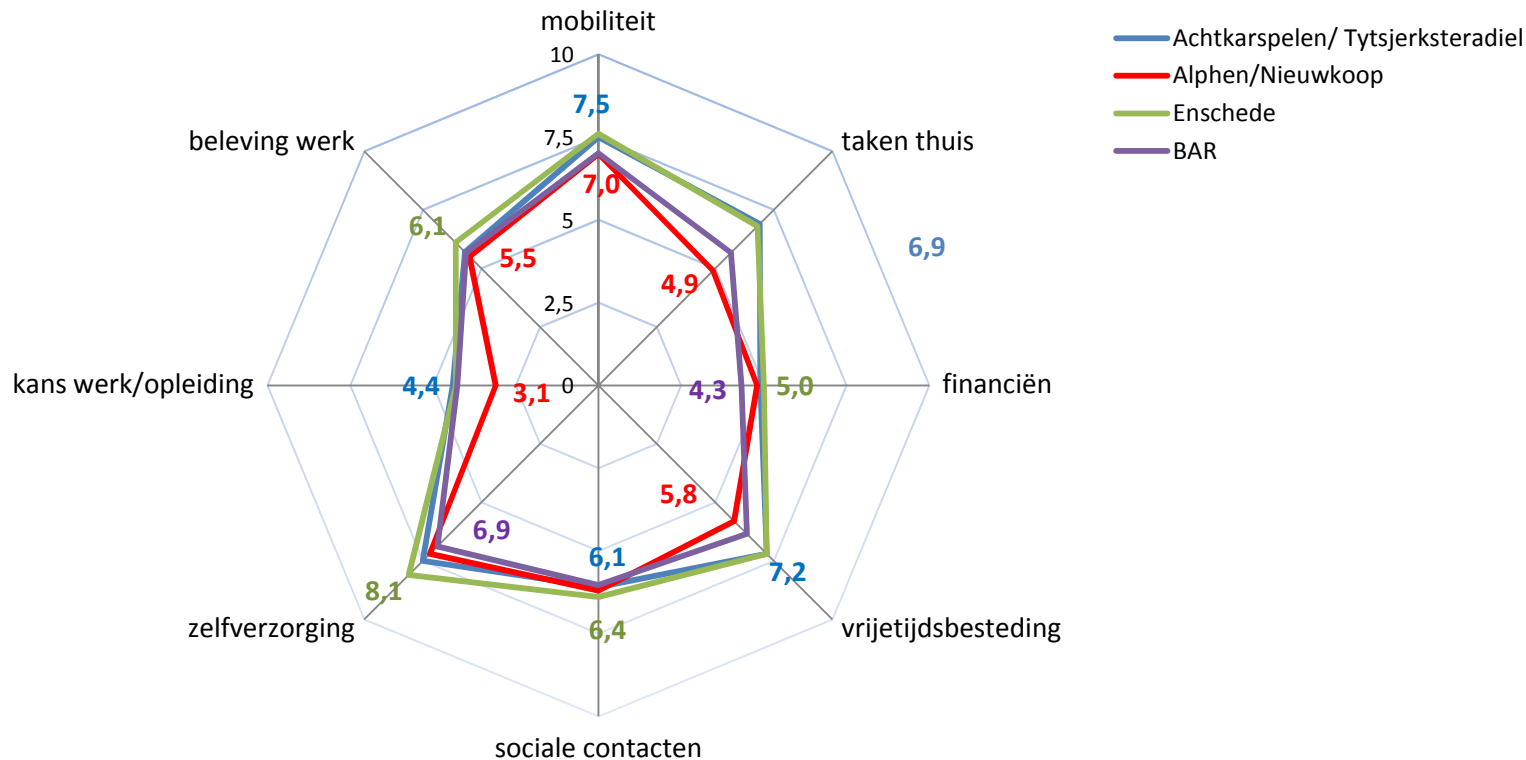
Overige cliënten ervaren hun functioneren als min of meer redelijk (niet in de figuur weergegeven)

Gemiddelde scores op leefdomeinen

Begeleidingscliënten verstandelijke beperking

De gemiddelde score per leefdomein loopt van 0 (slecht) tot 10 (zeer goed). De score 5 komt overeen met 'redelijk'. Cliënten met een verstandelijke beperking ervaren hun functioneren als goed op het gebied van zelfverzorging en mobiliteit, voldoende tot goed wat betreft vrijetijdsbesteding en voldoende in hun sociale contacten en huidige werk. Bij taken thuis loopt de score uiteen van redelijk tot goed. Het minst positief zijn deze cliënten over de mogelijkheden voor werk of een opleiding die bij hen past: daar blijft de score beneden 'redelijk'. In Alphen/Nieuwkoop is die score veel lager dan elders.

Gemiddelde scores per leefdomein

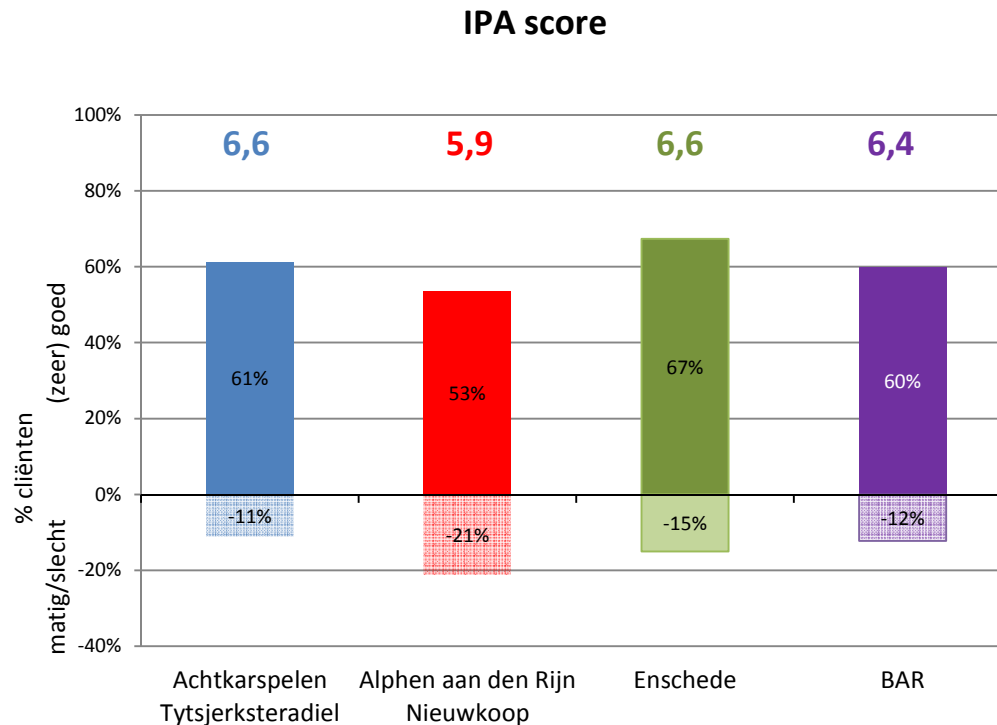
Ervaren kwaliteit van leven/eigen regio

Begeleidingscliënten verstandelijke beperking

In hoeverre kunnen cliënten hun leven leiden zoals zij willen?

De helft tot twee derde van de cliënten met verstandelijke beperkingen vindt dat zij met de huidige ondersteuning goed tot zeer goed kunnen leven zoals zij willen. Niet meer dan 10 tot 20% ervaart dat als matig of slecht. De IPA-scores komen uit op voldoende in Alphen/Nieuwkoop tot ruim voldoende in de andere gemeenten.

Kunt u leven zoals u wilt?

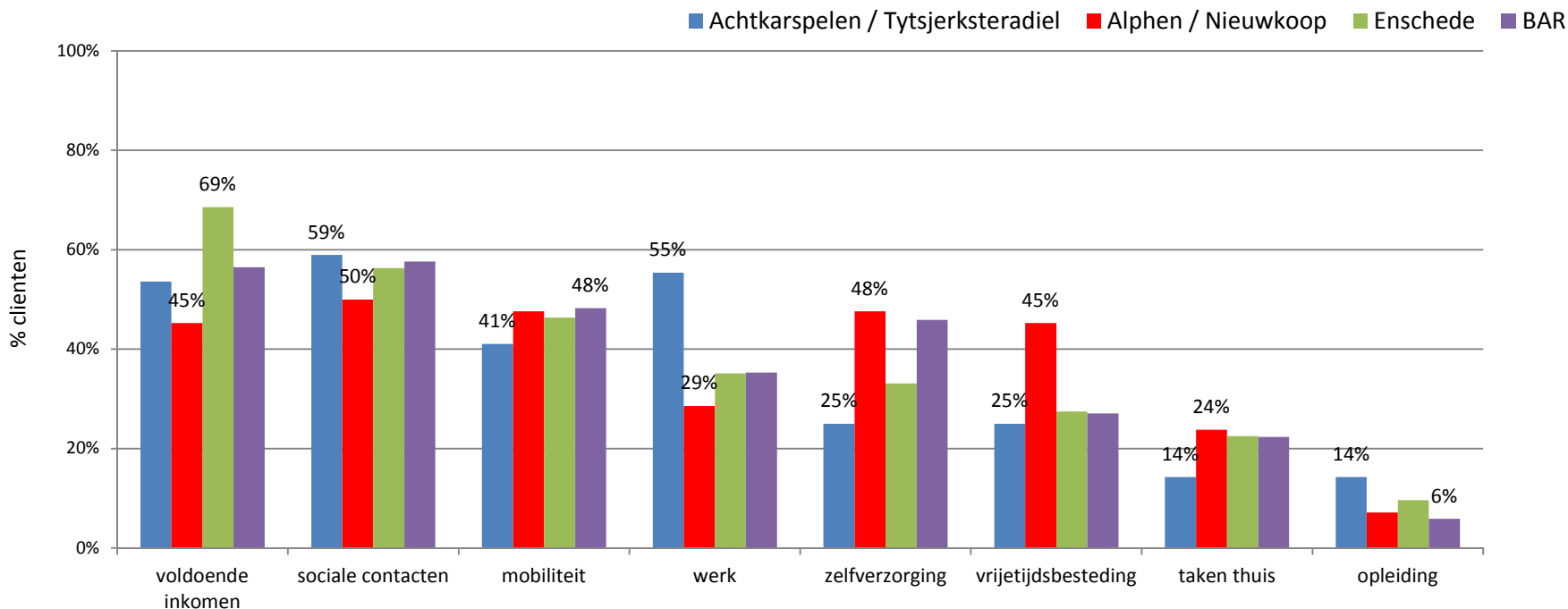
Belangrijkste leefdomeinen

Begeleidingscliënten verstandelijke beperking

Welke zaken zijn het belangrijkste voor deze cliënten om te kunnen leven zoals zij willen? Iedere respondent kon drie leefdomeinen kiezen.

Voldoende inkomen, sociale contacten en mobiliteit worden het meest genoemd. Daarnaast zijn er opvallende uitschieters: in Alphen/Nieuwkoop hechten cliënten veel belang aan zelfverzorging en vrijetijdsbesteding en ook in de BAR gemeenten telt zelfverzorging zwaar. In Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel speelt werk juist een belangrijke rol in het leven van veel cliënten met een verstandelijke beperking.

Wat vinden cliënten met verstandelijke beperkingen het belangrijkste?

BEGELEIDINGSCLIËNTEN MET PSYCHO-SOCIALE BEPERKINGEN

Hier gaat het om mensen die op grond van geestelijke of sociale problematiek begeleiding ontvangen vanuit de Awbz. De problematiek waar zij mee te maken hebben, loopt uiteen van een verslavingsachtergrond, psychotische stoornissen tot stemmings- of angststoornissen of gedragsproblematiek zoals ADHD of autisme.

Gemiddeld gaat het om 42 personen per 10.000 inwoners in de onderzoeksgebieden. Dat is 0,42% van de totale bevolking. De verschillen tussen gemeenten zijn groot: cliëntaantallen lopen uiteen van 0,08% in Albrandswaard tot 0,83% (Enschede).

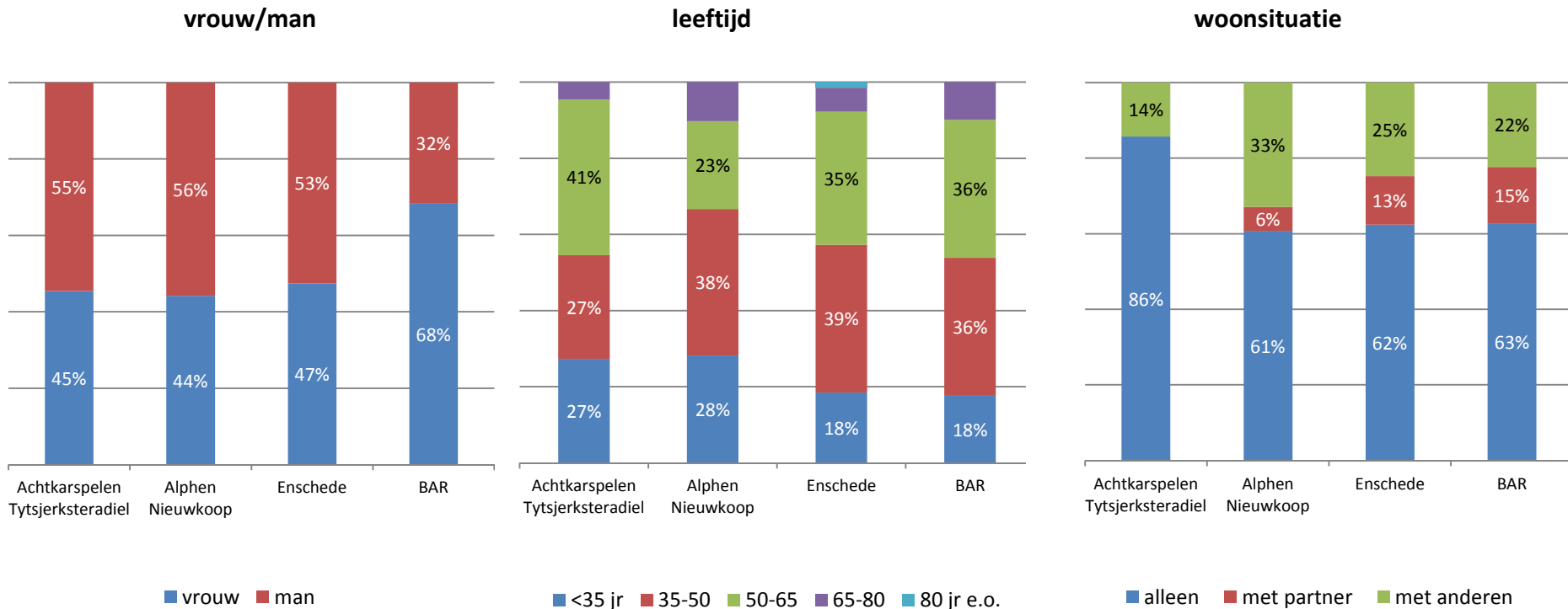
Deze cliëntengroep is benaderd via zorgaanbieders. Het gaat daarbij om cliënten die zelfstandig wonen. RIBW-cliënten zijn niet benaderd via RIBW-instellingen, al is het mogelijk dat sommige van hen via de dagbesteding wel aan het onderzoek hebben meegedaan. Het bleek niet altijd makkelijk deze groep te motiveren tot deelname aan het onderzoek. In Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel was de respons dusdanig laag dat geen betrouwbaar beeld voor de hele populatie is verkregen. De uitslagen zijn wel in deze benchmark opgenomen, maar hebben slechts indicatieve waarde.

Samenstelling responsgroepen

Begeleidingscliënten psychosociale beperkingen

Leeftijd, geslacht en woonsituatie

Mannen zijn iets meer vertegenwoordigd dan vrouwen in deze groep, behalve in de BAR-gemeenten waar vrouwen sterk in de meerderheid zijn. De meerderheid van deze cliënten is jonger dan 50 jaar, met het zwaartepunt in de leeftijdsgroep 35 tot 50 jaar. In Achtkarspelen/ Tytsjerksteradiel is de groep 50-65 jaar wat groter (maar gaat het om een kleine steekproef). Deze cliënten wonen vaak alleen, rond een kwart woont samen met andere mensen. Het is niet te achterhalen of het daarbij om een gezinssituatie, begeleidwonen setting of anderszins gaat. Een kleine minderheid woont met zijn of haar partner.

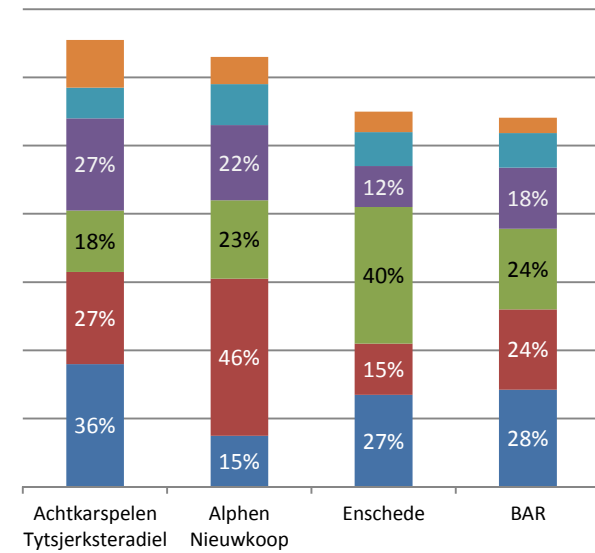
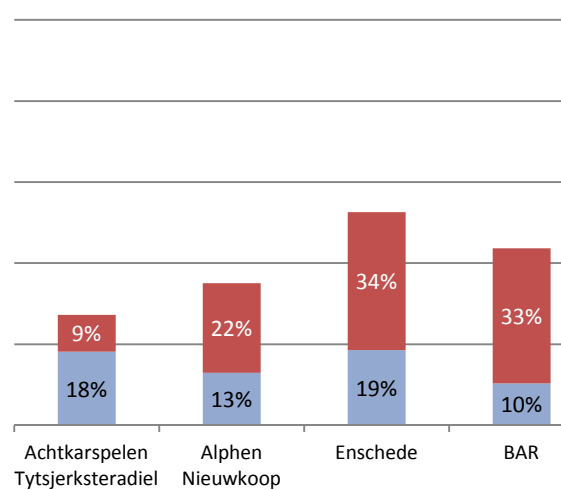
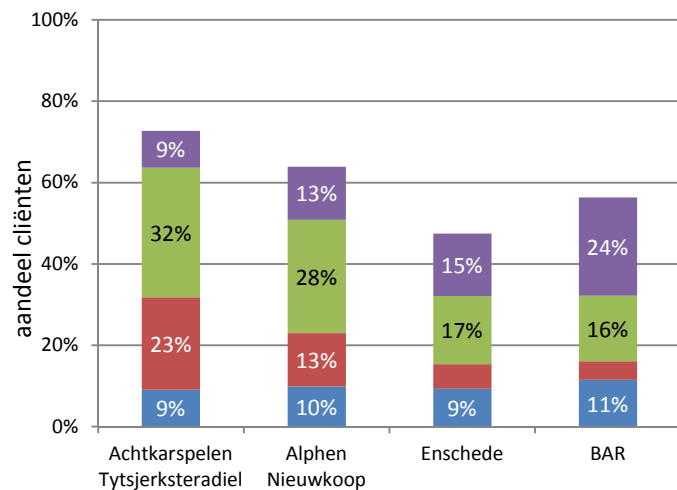

De helft tot driekwart van de respondenten heeft werkzaamheden. In Enschede is dat het laagst, in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel het hoogst. Meestal gaat het om arbeidsmatige dagbesteding of vrijwilligerswerk. Zo'n tien procent van de mensen heeft een reguliere baan. Van degenen die geen werkzaamheden hebben, heeft het grootste deel geen behoefte aan arbeidsparticipatie. 40 tot 60% van de cliënten heeft een Wajong- of WAO-uitkering. Een deel is voor zijn inkomensvoorziening aangewezen op de gemeente (Wwb-uitkering). Vooral in Enschede gaat het om een fors aandeel: 40%. Zo'n tien procent is Aow-gerechtigd.

werkzaamheden

behoefte aan werk

bron van inkomen

■ betaald
■ dagbesteding
■ swv
■ vrijwilliger/stage

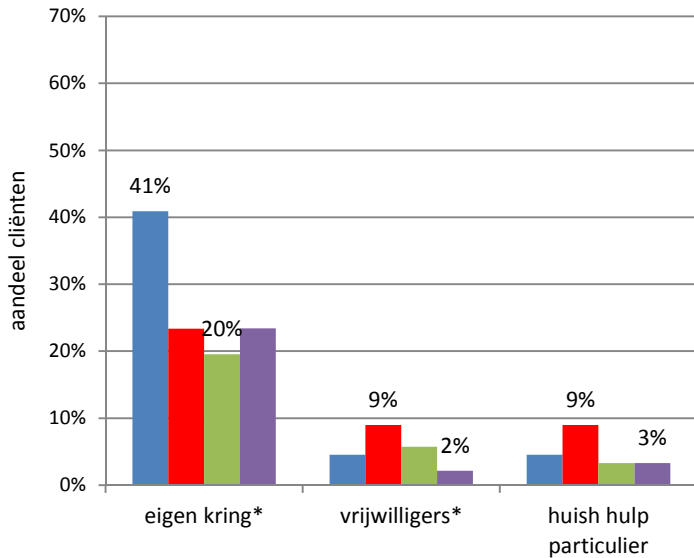
■ geen werk, geen behoefte
■ geen werk, wel behoefte

■ WAO
■ Wajong
■ Wwb
■ werk
■ Aow/pensioen
■ anders

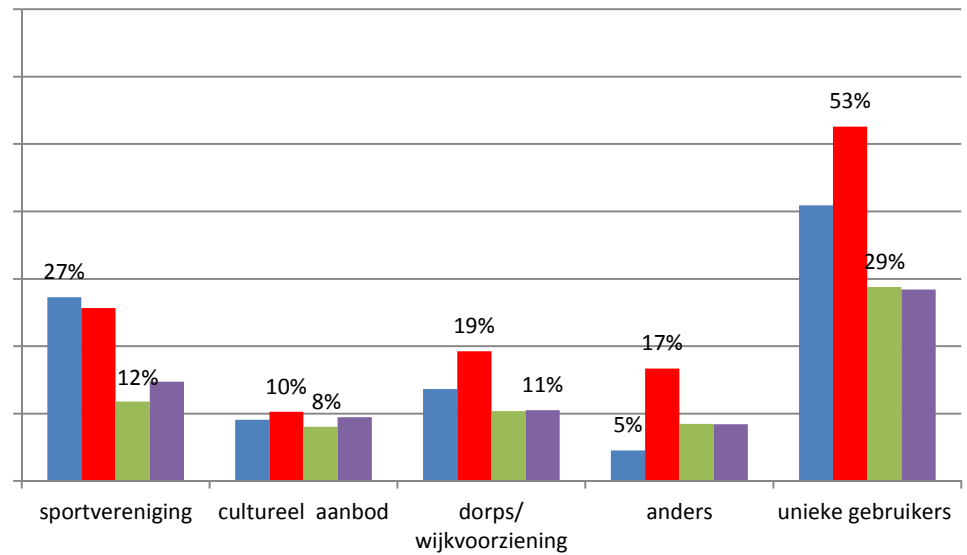
Hulp uit eigen kring en gebruik algemene voorzieningen

Slechts één op de vijf cliënten heeft een sociaal netwerk dat structureel steun biedt. In Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel is dat meer, maar mogelijk vertekend door de kleine steekproef. Vrijwilligers spelen amper een rol, algemene voorzieningen wel: één op de drie tot zelfs de helft van de cliënten in Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop participeert in één of meerdere voorzieningen.

particuliere ondersteuning

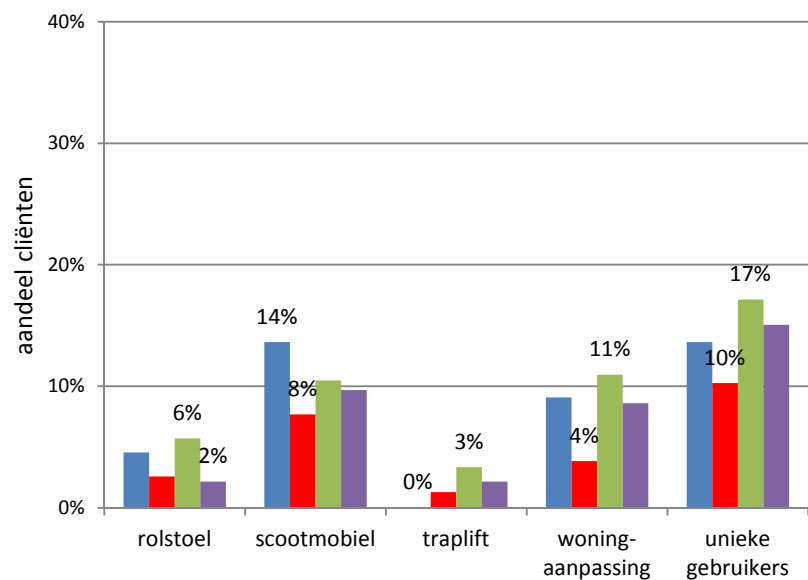
gebruik van algemene voorzieningen

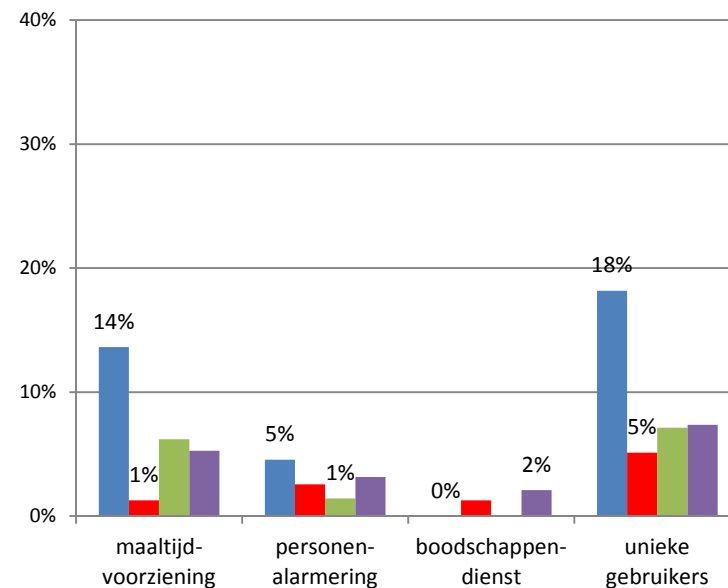
*regelmatig of veel (minimaal eens per week)

Deze cliëntengroep maakt in zeer beperkte mate gebruik van servicevoorzieningen en hulpmiddelen.

gebruik van hulpmiddelen

servicevoorzieningen

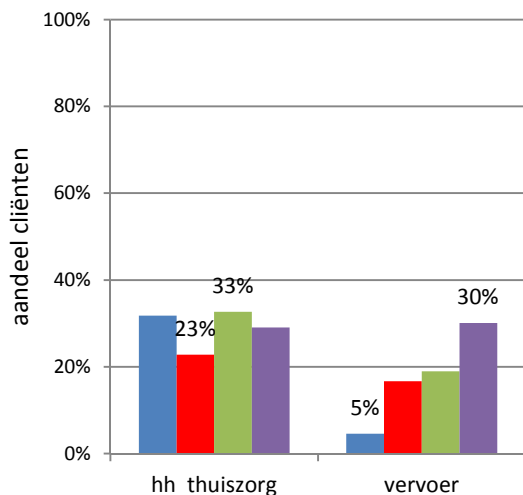
■ Achtkarspelen/ Tytsjerksteradiel ■ Alphen / Nieuwkoop ■ Enschede ■ BAR

Huishoudelijke thuiszorg, vervoer, begeleiding en andere maatwerkvoorzieningen

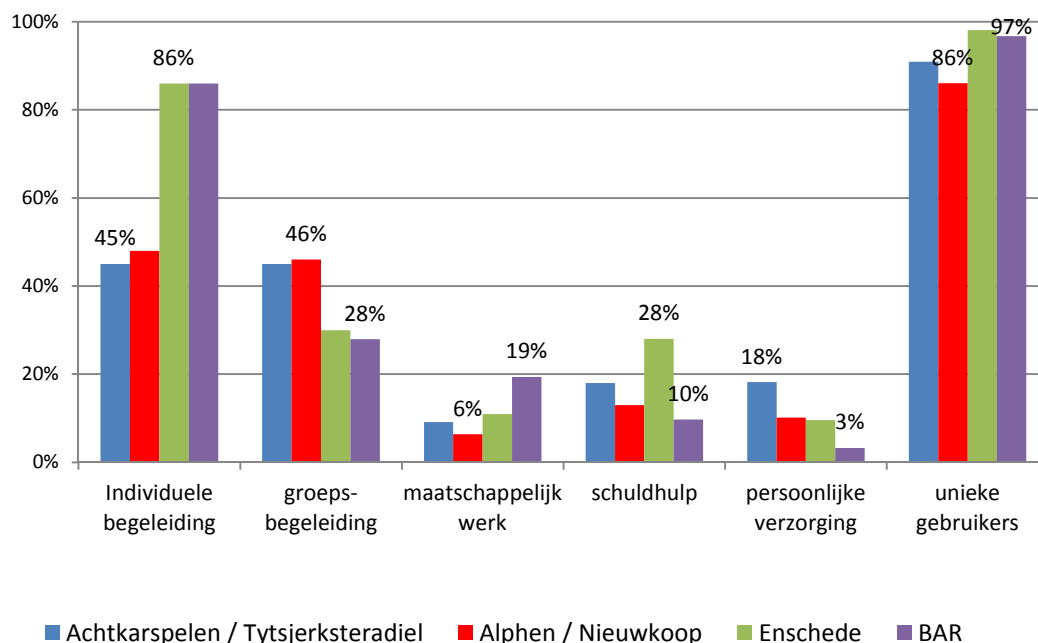
Begeleidingscliënten psychosociale beperking

De meest voorkomende maatwerkvoorziening bij deze cliënten is individuele begeleiding en/of dagbesteding. In de BAR-gemeenten en Enschede ligt het accent op individuele begeleiding, in Alphen/Nieuwkoop gaat het in gelijke mate om individuele begeleiding of dagbesteding. Rond de 30% van deze groep krijgt huishoudelijke hulp van de thuiszorg. De mate waarin vervoersondersteuning wordt verstrekt, verschilt sterk per gemeente. Ook het maatschappelijk werk en schuldhulpverlening zijn maatwerkvoorzieningen waar in sommige gemeenten regelmatig een beroep op wordt gedaan. In de BAR-gemeenten hebben relatief veel cliënten contact met het maatschappelijk werk, in Enschede zitten relatief veel cliënten in de schuldhulpverlening.

huishoudelijke hulp, regiotaxi

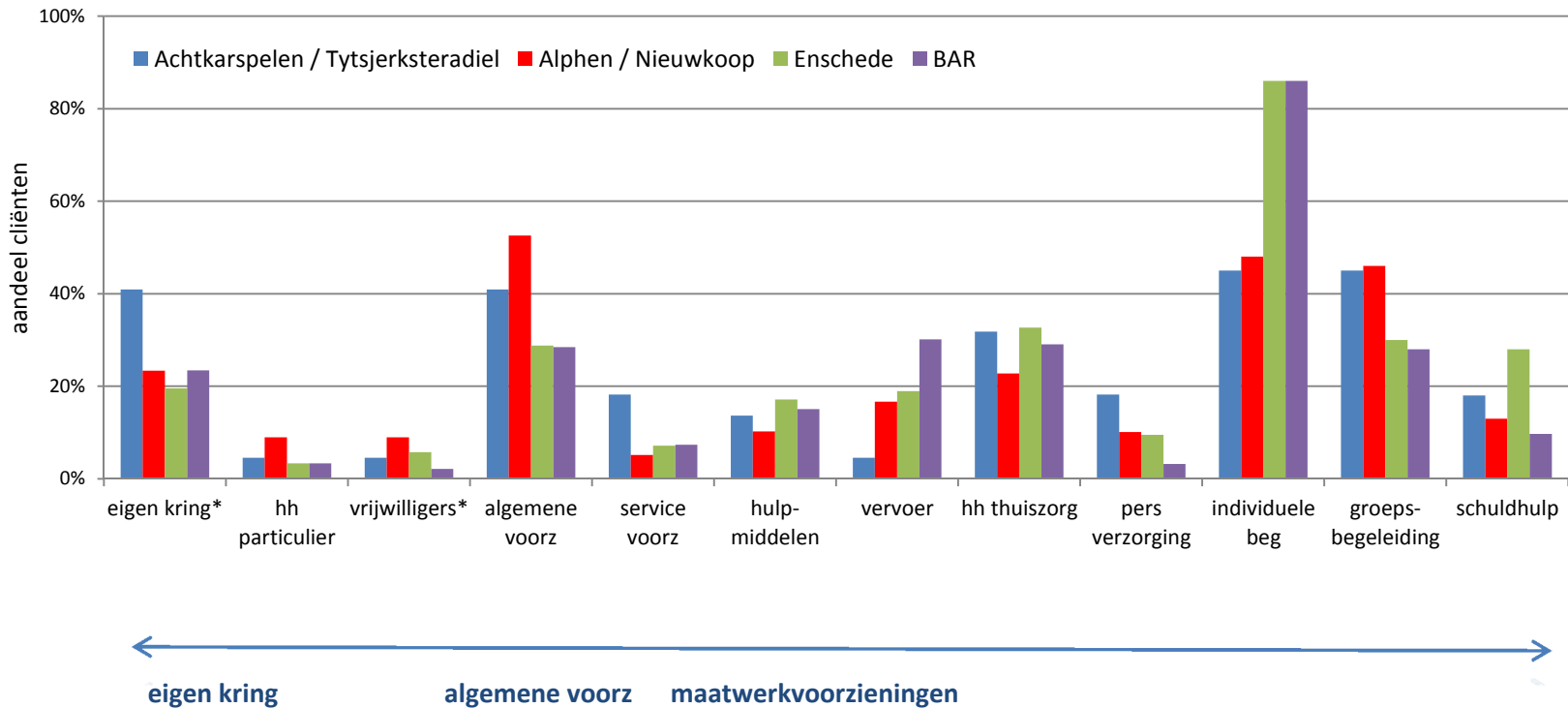

maatwerkvoorzieningen

In onderstaand overzicht zijn alle vormen van hulp en ondersteuning nog eens samengevat. De beperkte steun uit eigen kring valt op evenals de grote inzet van (individuele) begeleiding en dagbesteding. De gemeenten ondersteunden deze groep vóór de decentralisatie vooral via algemene voorzieningen, huishoudelijke hulp en schuldhulpverlening.

Alle ondersteuning op een rij

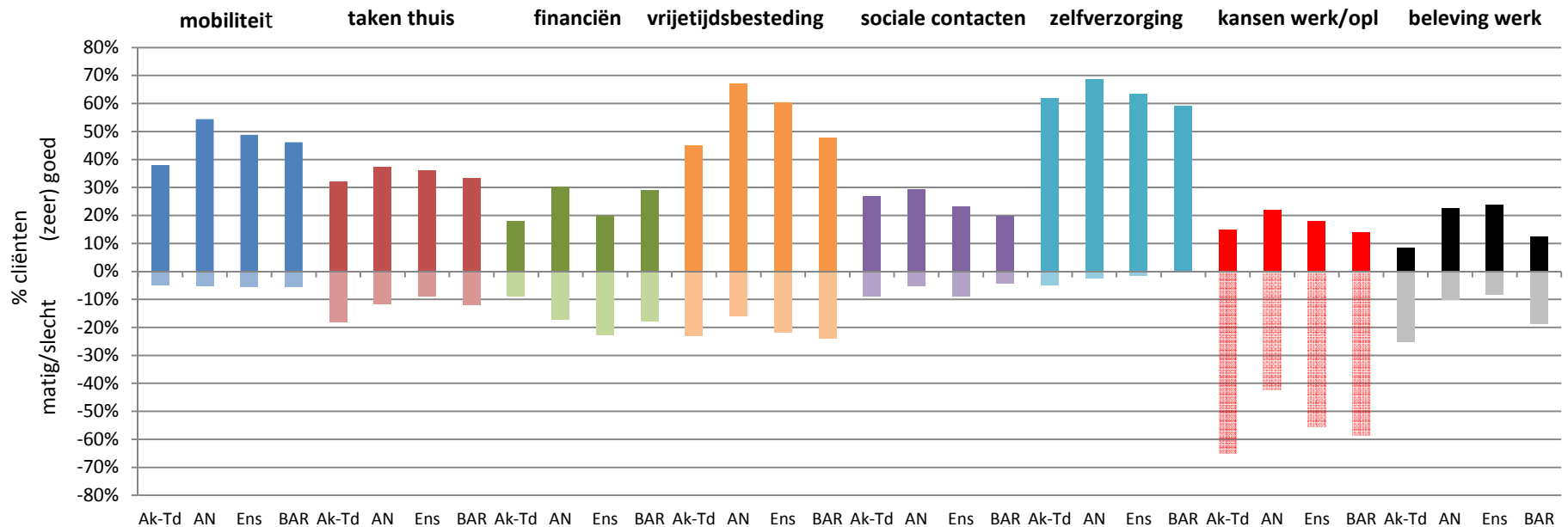
*regelmatig of veel (minimaal eens per week)

Ervaren zelfredzaamheid en participatie

Begeleidingscliënten psychosociale beperking

Hoe redden cliënten zich in het dagelijks leven? Op veel leefdomeinen blijken zij goed uit de voeten te kunnen: zelfverzorging, mobiliteit en vrijetijdsbesteding gaan bij 40 tot 70% van de cliënten (zeer) goed. Op het gebied van sociale contacten en taken thuis zijn minder mensen uitgesproken positief maar ervaren ook weinigen serieuze beperkingen. Bij financiën ervaart ongeveer 20% van de cliënten ernstige beperkingen. De arbeidsmarkt wordt als het grootste struikelblok ervaren: 40 tot 65% schat zijn kansen op werk of opleiding als matig tot slecht in.

Ervaren functioneren op leefdomeinen

Boven de nullijn: aandeel cliënten dat zijn functioneren als goed tot zeer goed ervaart

Onder de nullijn: aandeel cliënten dat zijn functioneren als matig tot slecht ervaart

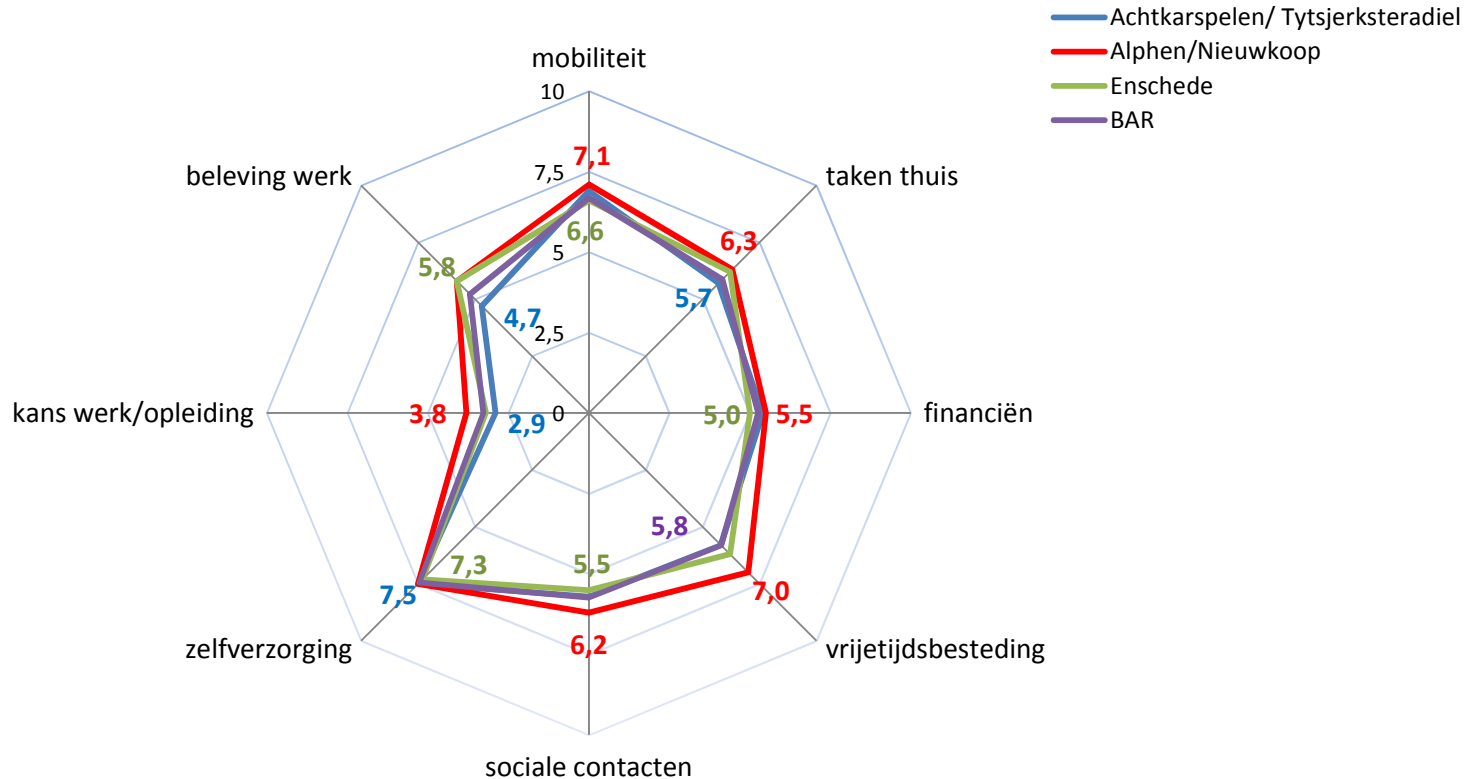
Overige cliënten ervaren hun functioneren als min of meer redelijk (niet in de figuur weergegeven)

Gemiddelde scores op leefdomeinen

Begeleidingscliënten psychosociale beperking

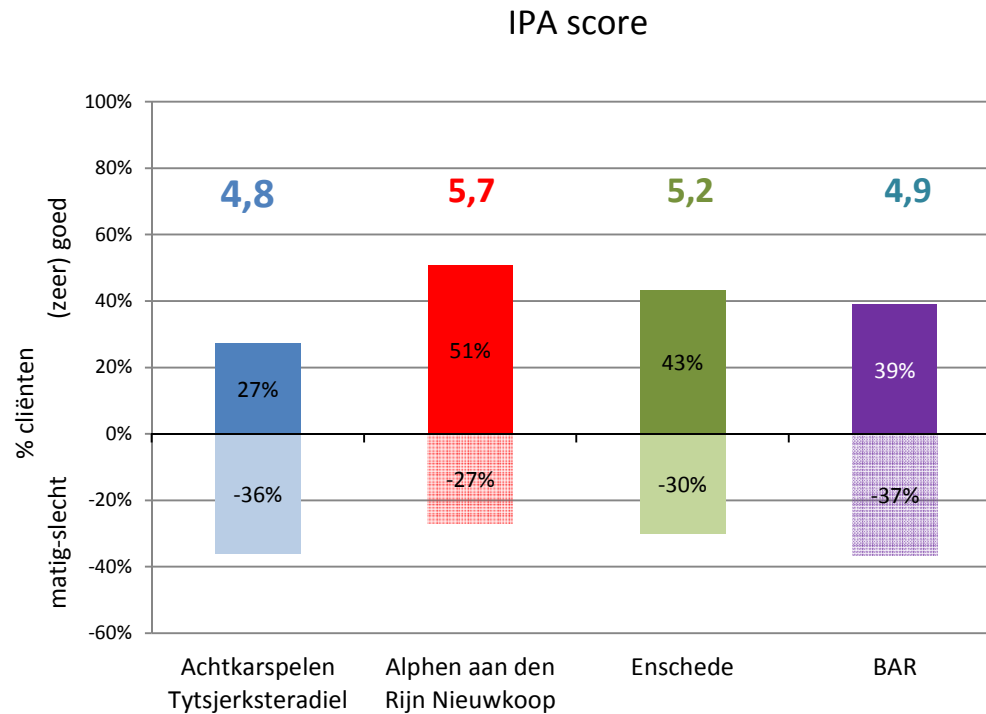
De gemiddelde score per leefdomein loopt van 0 (slecht) tot 10 (zeer goed). De score 5 komt overeen met 'redelijk'. Op de meeste leefdomeinen ervaren cliënten met psychosociale beperkingen hun functioneren als (ruim) voldoende tot goed. Hun financiële zelfredzaamheid vinden zij redelijk, het functioneren in hun huidige werkzaamheden redelijk tot voldoende. De grote afstand tot de arbeidsmarkt komt duidelijk tot uitdrukking in de lage score. Tussen gemeenten zijn de verschillen in ervaren zelfredzaamheid het grootst waar het werk en vrijetijdsbesteding betreft.

Gemiddelde scores per leefdomein

In hoeverre kunnen cliënten hun leven leiden zoals zij willen? Ondanks het feit dat veel dagelijkse zaken goed gaan in hun leven, vindt ongeveer een derde van deze cliënten dat zij matig of slecht kunnen leven zoals zij willen. Iets meer mensen (40 tot 50%) zijn daar wel positief over. In IPA-scores beoordelen deze cliëntgroepen hun kwaliteit van leven als 'redelijk'. In Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop is dat ruim boven redelijk.

Kunt u leven zoals u wilt?

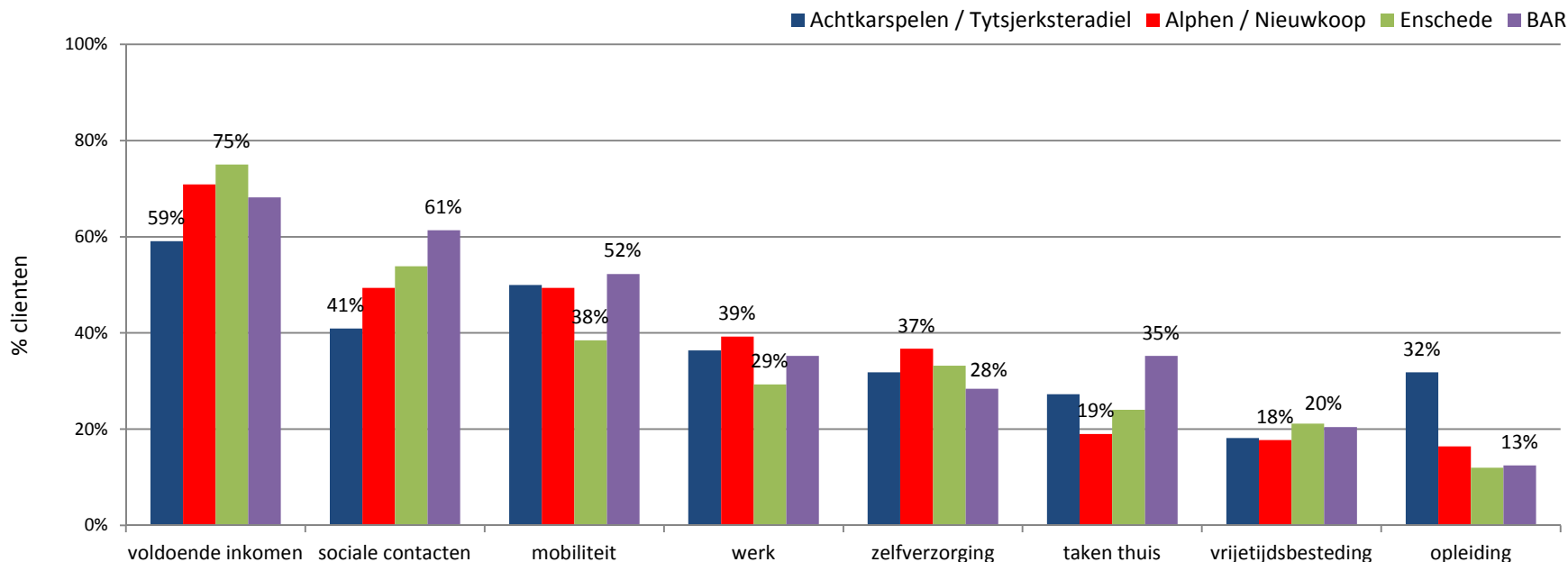

Belangrijkste leefdomeinen

Begeleidingscliënten psychosociale beperking

Welke zaken zijn het belangrijkste voor deze cliënten om te kunnen leven zoals zij willen? Iedere respondent kon drie leefdomeinen kiezen. In alle gebieden komt voldoende inkomen op de eerste plaats, gevolgd door sociale contacten en mobiliteit. Daarna komen werk en zelfverzorging. Huishoudelijke taken, vrijetijdsbesteding en opleiding worden het minst genoemd. In de BAR-gemeenten worden huishoudelijke taken vaker genoemd (veel vrouwelijke cliënten), in Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel wordt opleiding opvallend vaak genoemd.

Wat vinden cliënten met psychosociale beperkingen het belangrijkste?

Wwb-cliënten

In Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop en in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel zijn ook Wwb-cliënten bij het onderzoek betrokken. Vanuit een integrale visie op het sociale domein wilden deze gemeenten weten in hoeverre maatschappelijke ondersteuning ook voor deze groep relevant is om de zelfredzaamheid en participatie te versterken. In Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop zijn cliënten die een jaar of langer Wwb ontvangen aangeschreven door de gemeente met het verzoek om deelname. In Achtkarspelen en Tytsjerksteradiel zijn alle Wwb-cliënten aangeschreven door de gemeente.

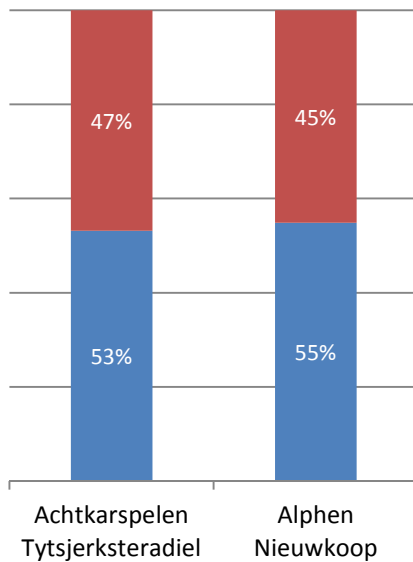
Samenstelling responsgroepen

Wwb-cliënten

Leeftijd, geslacht en woonsituatie

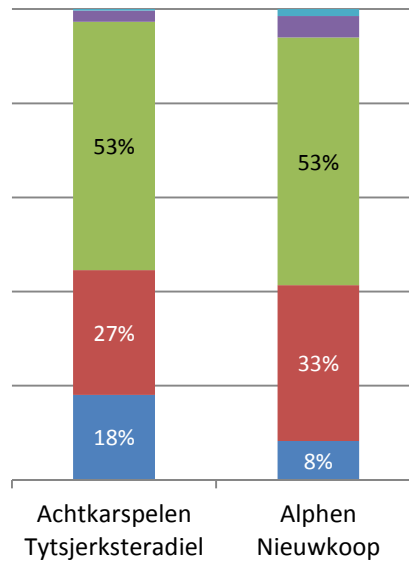
Onder de Wwb-respondenten zijn iets meer vrouwen dan mannen. Ruim de helft is 50-65 jaar oud. Jongeren (onder de 35 jaar) zijn in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel sterker vertegenwoordigd dan in Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop. Het is goed mogelijk dat dit vooral te maken heeft met het feit dat ook mensen die korte tijd in de Wwb zitten, hebben meegewerkt aan het onderzoek. Veel Wwb-cliënten wonen alleen, in ongeveer dertig procent van de gevallen hebben zij een gezin.

vrouw/man

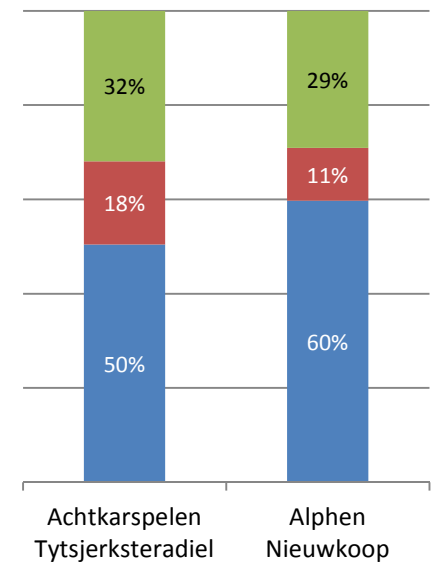
■ vrouw ■ man

leeftijd

■ <35 jr ■ 35-50 ■ 50-65 ■ 65-80 ■ 80 jr e.o.

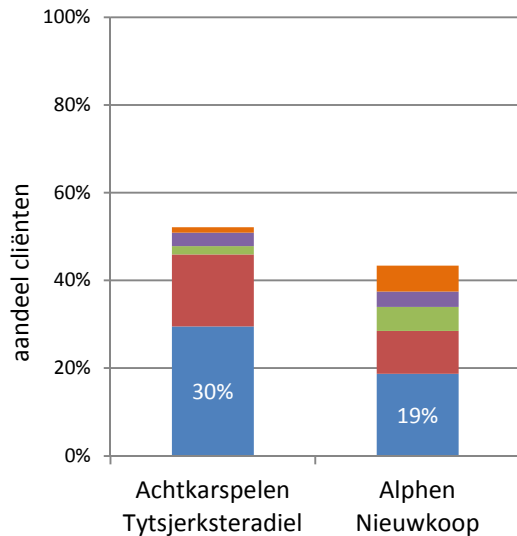
woonsituatie

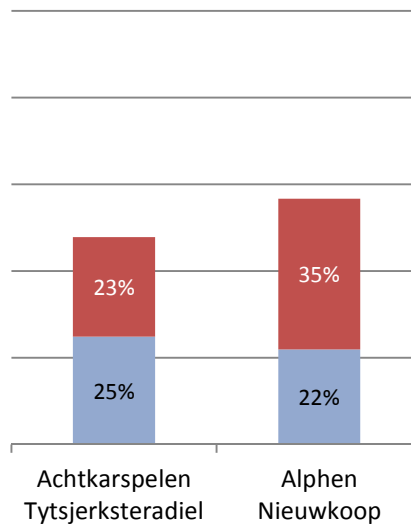
■ alleen ■ met partner ■ gezinssituatie

52 resp. 44 % van de Wwb-cliënten heeft werkzaamheden. In de meeste gevallen gaat het om vrijwilligerswerk, 10 resp. 16 % heeft betaald werk. Een klein deel (5-10%) werkt met ondersteuning via de sociale werkvoorziening of op de dagbesteding. Ongeveer een kwart heeft geen werk maar zou dat wel willen. Ruim een derde van de Wwb-respondenten in Alphen/Nieuwkoop heeft geen behoefte (meer) aan werk, in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel geldt dat voor 23%. Leeftijd en gezondheid worden vaak als redenen aangevoerd.

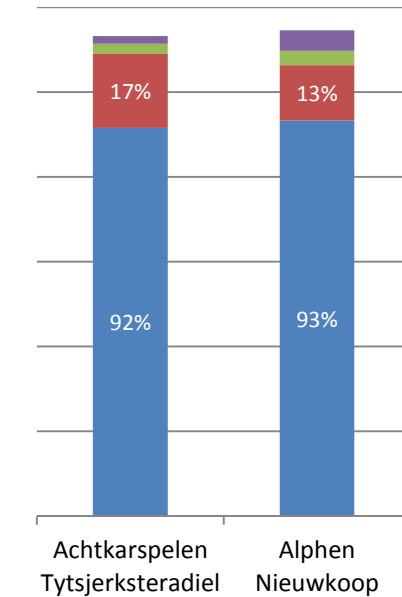
werkzaamheden

behoefte aan werk

bron van inkomen

- vrijwilliger
- betaald
- swv
- dagbesteding
- stage/leer

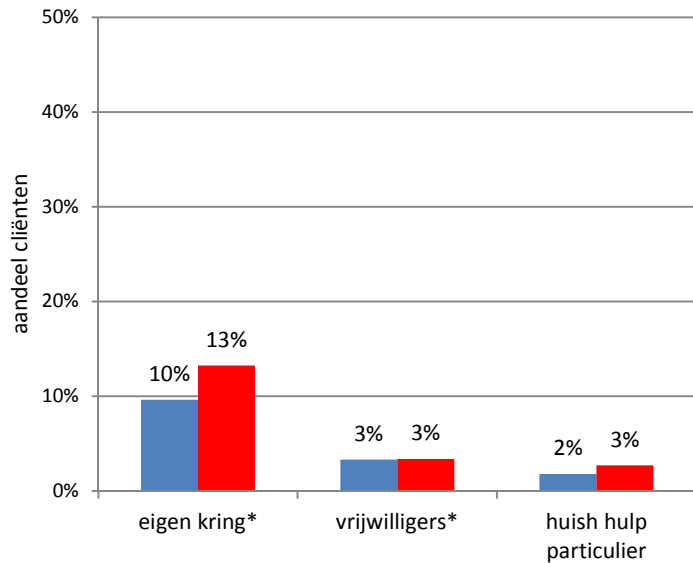
- geen werk, geen behoefte
- geen werk, wel behoefte

- Wwb
- werk
- AOW
- WAO

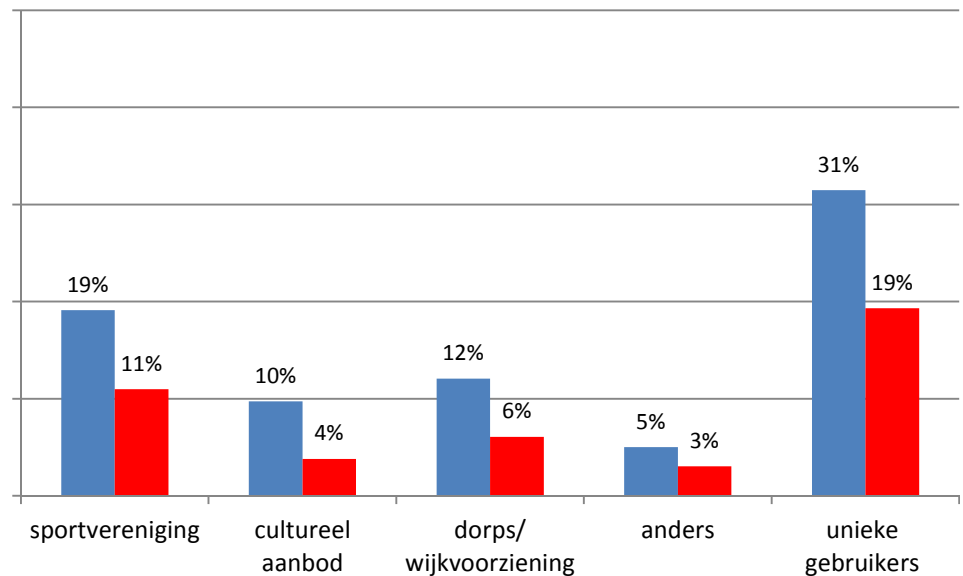
Hulp uit eigen kring en gebruik algemene voorzieningen

Maar weinig Wwb-cliënten krijgen structureel ondersteuning van familie, buren of vrienden. In Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel maakt 31% van de Wwb-ers gebruik van algemene voorzieningen om mensen te ontmoeten en hun vrije tijd te besteden. Onder langdurige Wwb-cliënten in Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop is dat 19%.

particuliere ondersteuning

gebruik van algemene voorzieningen

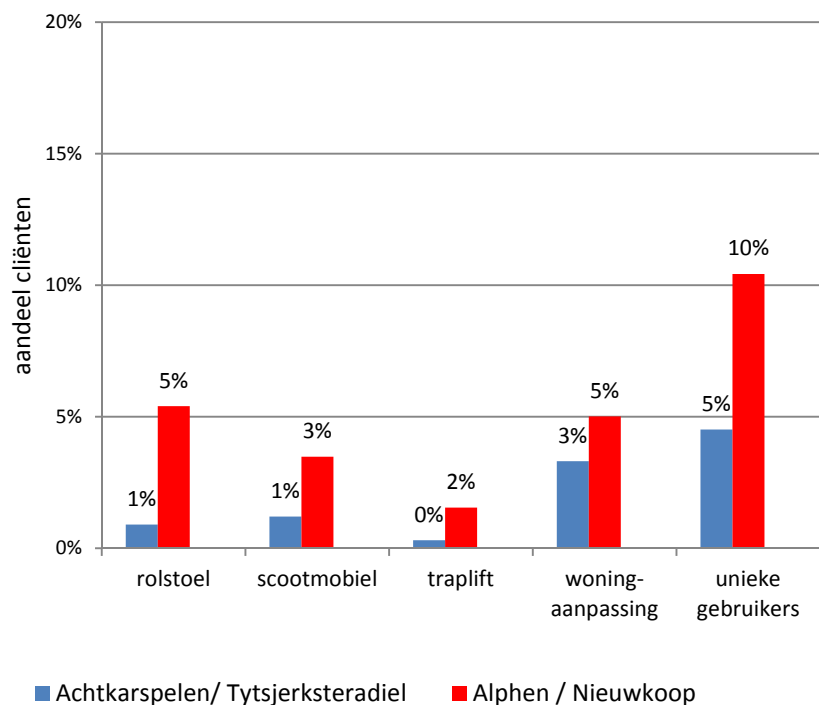

*regelmatig of veel (minimaal eens per week)

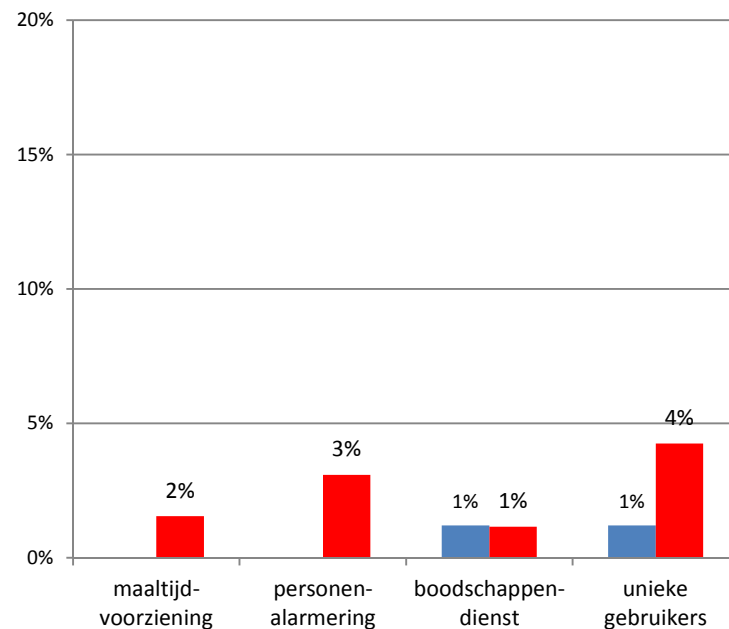
■ Achtkarspelen / Tytsjerksteradiel ■ Alphen / Nieuwkoop

Een kleine minderheid (5 resp. 10%) van de Wwb-cliënten maakt gebruik van hulpmiddelen. Ook servicevoorzieningen worden amper door deze groep cliënten gebruikt.

gebruik van hulpmiddelen

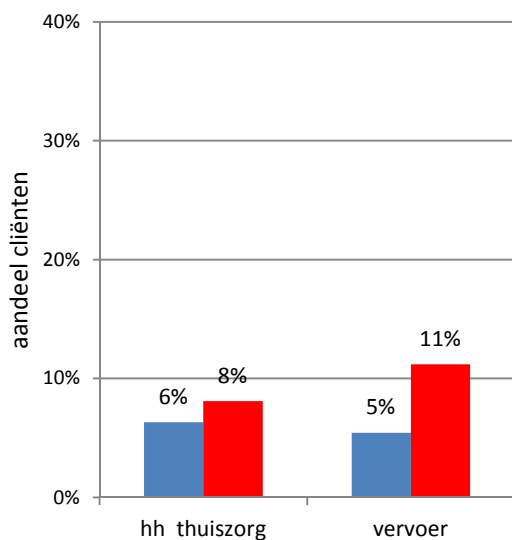

servicevoorzieningen

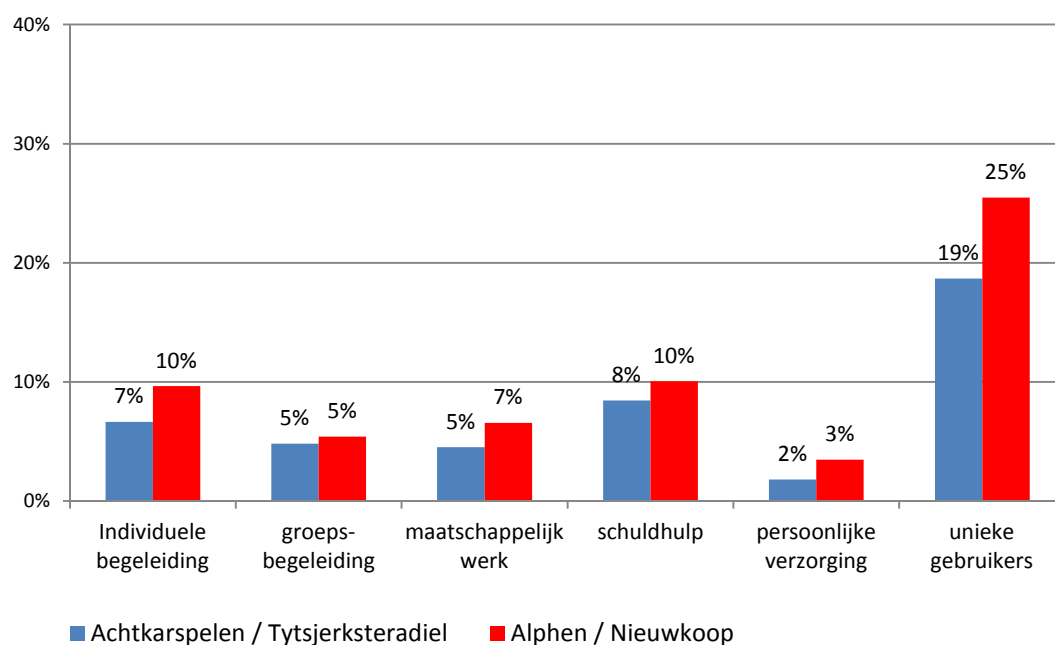

Een kleine minderheid van de Wwb-cliënten maakt gebruik van de diverse maatwerkvoorzieningen. Bij vrijwel alle voorzieningen, met uitzondering van persoonlijke verzorging, gaat het om 5 tot 10% van de cliënten. Het aandeel gebruikers ligt in Alphen/Nieuwkoop bij alle ondersteuningsfaciliteiten een fractie hoger dan in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel.

huishoudelijke hulp, regiotaxi

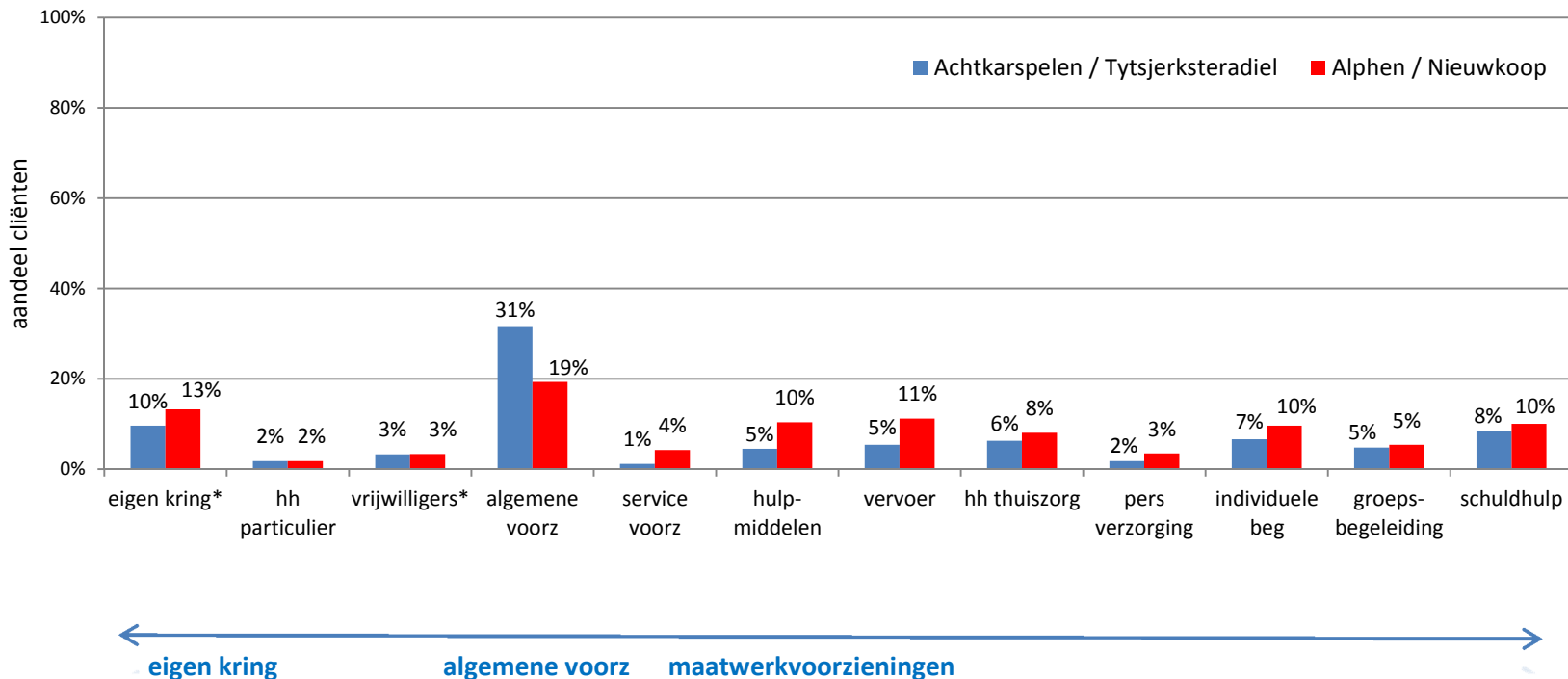

maatwerkvoorzieningen

In onderstaand overzicht zijn alle vormen van hulp en ondersteuning nog eens samengevat. Wwb-cliënten krijgen weinig ondersteuning uit eigen kring en maken op enige schaal gebruik van algemene voorzieningen. Slechts een kleine minderheid heeft andere maatschappelijke ondersteuning dan de inkomensondersteuning.

Alle ondersteuning op een rij

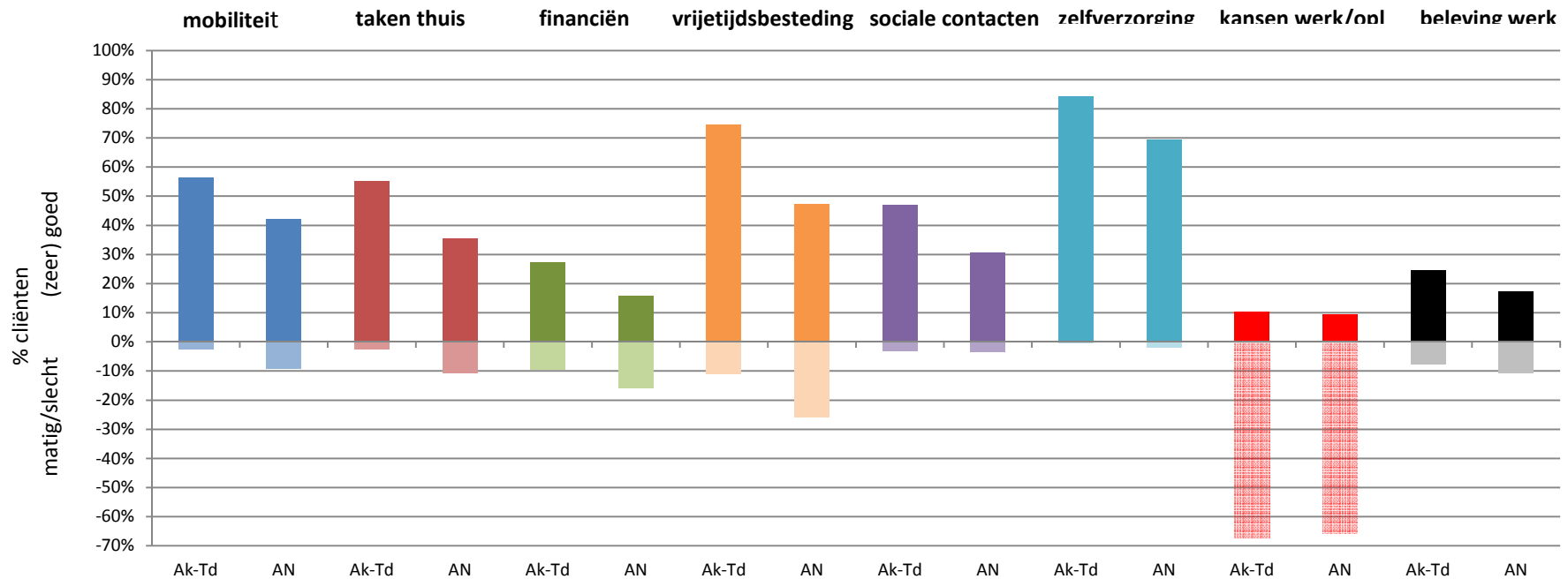
*regelmatig of veel (minimaal eens per week)

Ervaren zelfredzaamheid en participatie

Wwb-cliënten

Hoe redden Wwb-cliënten zich in het dagelijks leven? Op veel leefdomeinen blijken zij goed uit de voeten te kunnen: zelfverzorging en sociale contacten leveren vrijwel niemand grote beperkingen op. Ook mobiliteit en taken thuis gaan overwegend goed, al heeft een kleine groep hier problemen. Bij financiën (de bestedingsruimte) en vrijetijdsbesteding ervaren meer mensen ernstige beperkingen. De grootste beperkingen ondervindt deze groep in hun kansen op de arbeidsmarkt: tweederde schat die als matig tot slecht in.

Ervaren functioneren op leefdomeinen

Boven de nullijn: aandeel cliënten dat zijn functioneren als goed tot zeer goed ervaart

Onder de nullijn: aandeel cliënten dat zijn functioneren als matig tot slecht ervaart

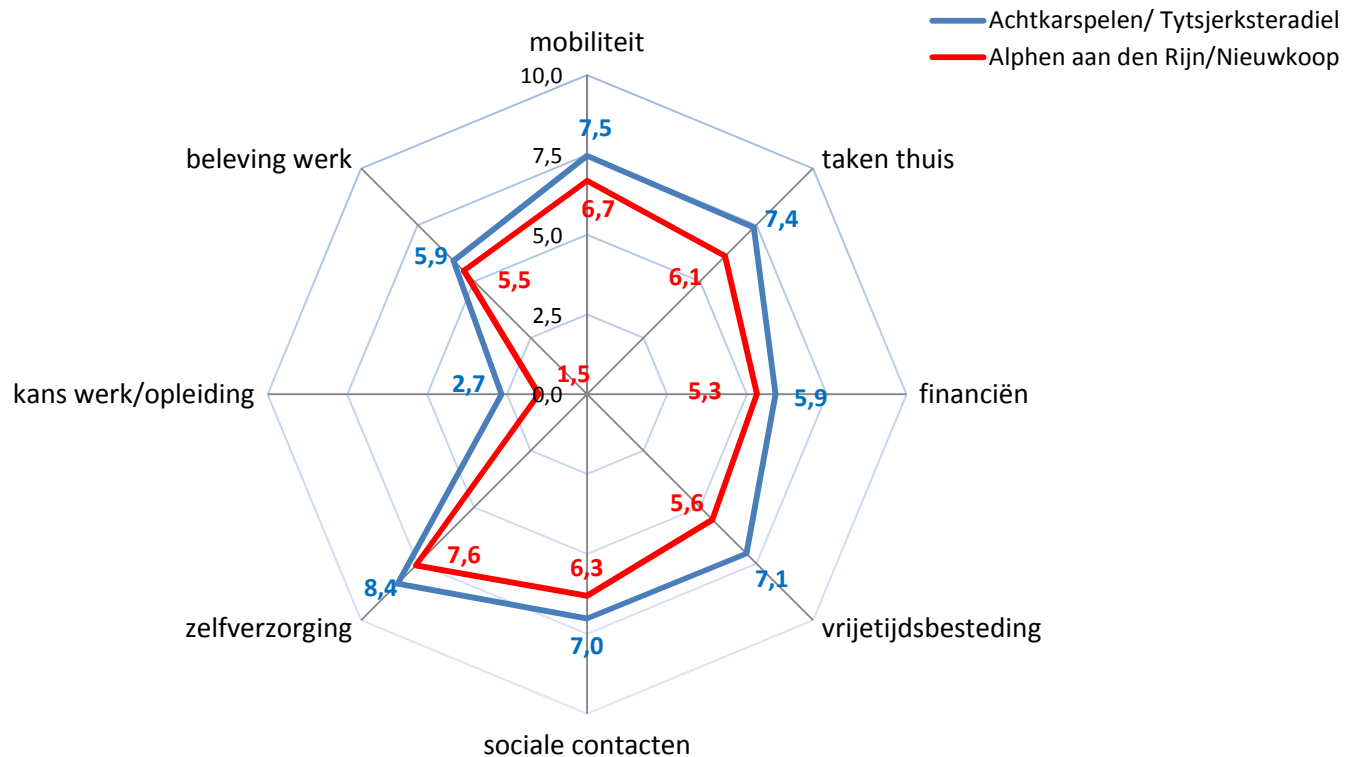
Overige cliënten ervaren hun functioneren als min of meer redelijk (niet in de figuur weergegeven)

Gemiddelde scores op leefdoeinen

Wwb-cliënten

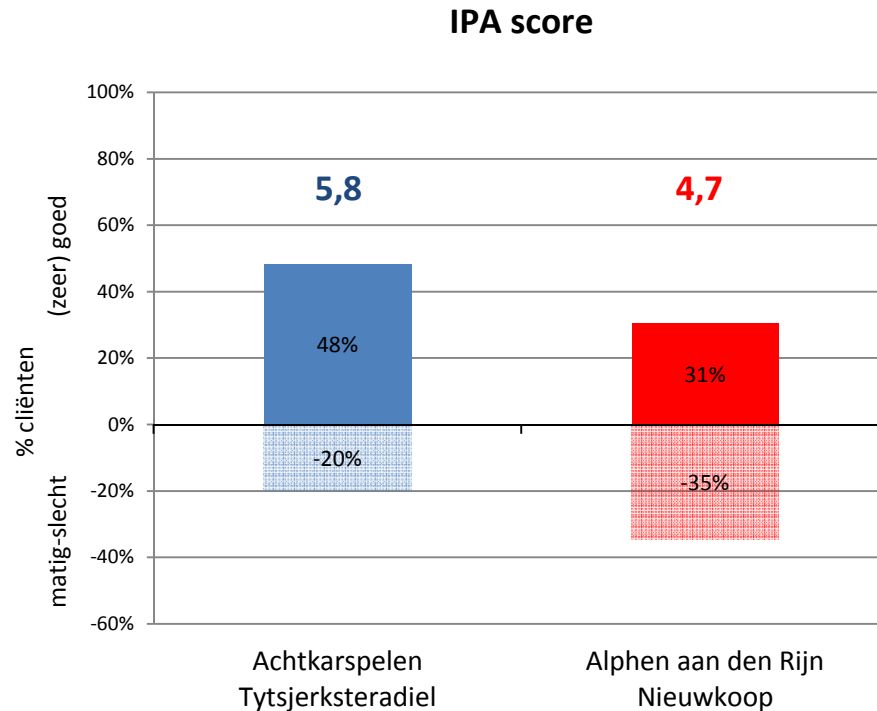
De gemiddelde score per leefdoeain loopt van 0 (slecht) tot 10 (zeer goed). De score 5 komt overeen met 'redelijk'. Op de meeste leefdoeinen beoordelen Wwb-cliënten hun functioneren als (ruim) voldoende tot goed. Hun financiële zelfredzaamheid vinden zij redelijk tot voldoende, dankzij goede vaardigheden in het beheer van hun financiën. Het zijn vooral de mogelijkheden voor werk en opleiding waar zij ernstige beperkingen in hun zelfredzaamheid en participatie ervaren. In Alphen aan den Rijn/Nieuwkoop zijn Wwb-cliënten op alle leefdoeinen minder positief over hun functioneren dan in Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel.

Gemiddelde scores per leefdoeain

In hoeverre kunnen cliënten hun leven leiden zoals zij willen? Ondanks het feit dat veel dagelijkse zaken voldoende tot goed gaan in hun leven, vindt ruim een derde van de langdurige Wwb-cliënten in Alphen/Nieuwkoop dat zij matig of slecht kunnen leven zoals zij willen. Iets minder mensen (31%) kunnen dat (zeer) goed. In IPA-scores beoordelen zij hun kwaliteit van leven iets lager dan 'redelijk'. In Achtkarspelen/ Tytsjerksteradiel kan bijna de helft van (alle) Wwb-cliënten goed leven zoals zij willen en maar één vijfde kan dat matig tot slecht. De IPA-score voor kwaliteit van leven komt daar uit op 'voldoende'.

Kunt u leven zoals u wilt?

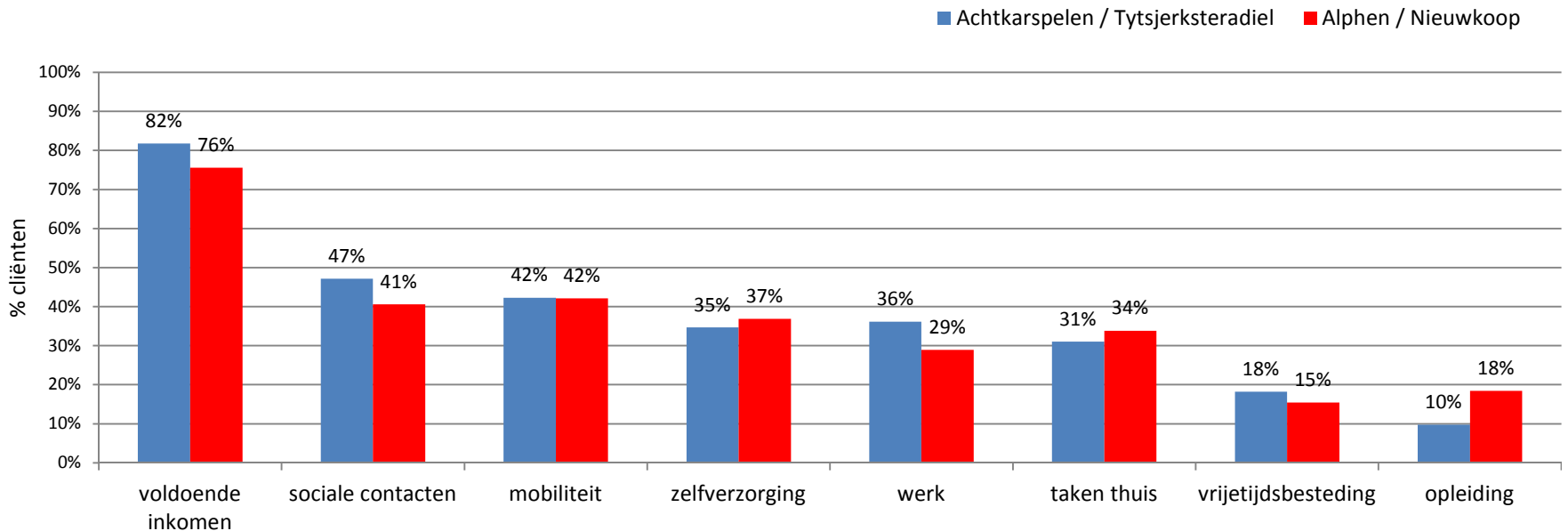
Belangrijkste leefdomeinen

Wwb-cliënten

Welke zaken zijn het belangrijkst voor deze cliënten om te kunnen leven zoals zij willen? Iedere respondent kon drie leefdomeinen kiezen.

Voldoende inkomen komt nadrukkelijk als prioriteit naar voren voor deze groep. Op afstand volgen sociale contacten en mobiliteit. Daarna komen zelfverzorging, werk en taken thuis.

Wat vinden Wwb cliënten het belangrijkst?

IPA scores van cliëntgroepen vergeleken

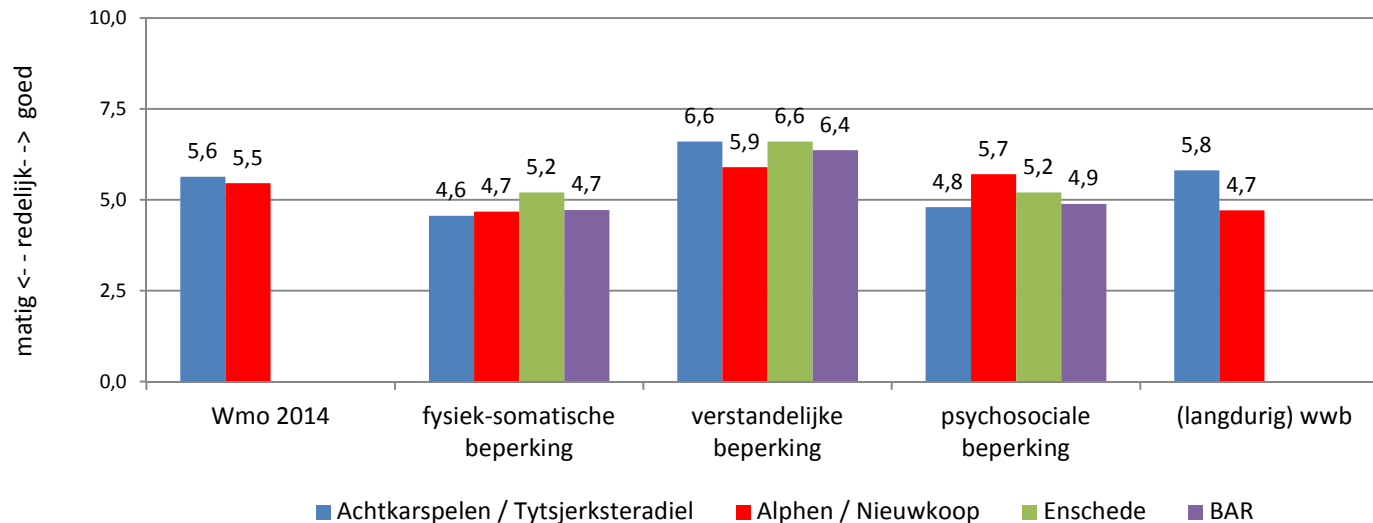
Alle cliëntgroepen

De Wmo 2015 heeft als belangrijkste doel het bevorderen van de zelfredzaamheid en participatie. Deze nulmetingen geven inzicht in de zelfredzaamheid en participatie van mensen met een beperking bij het ingaan van de nieuwe wet. In hoeverre waren zij, in de 'oude' context, in staat om zelfstandig te wonen en deel te nemen aan de maatschappij?

De meeste cliëntgroepen die langdurige ondersteuning hebben in de vorm van begeleiding ervaren hun zelfredzaamheid en participatie als 'redelijk'. Voor cliënten met een verstandelijke beperking is dat zelfs (ruim) voldoende. 'Oude' Wmo-cliënten zonder begeleiding (merendeels zeer ouderen) waarderen hun zelfredzaamheid en participatie hoger dan de groep ouderen die wel begeleiding krijgt op grond van fysiek-somatische of psychogeriatrische beperkingen.

Langdurig bijstandsgerechtigden in Alphen/Nieuwkoop ervaren hun zelfredzaamheid en participatie als 'redelijk'. In Achtkarspelen/Tytsjerksteradiel, waar ook kortdurende Wwb-ers zijn meegenomen, is de zelfredzaamheid en participatie hoger.

Hoe verhouden IPA-scores* zich tussen cliëntgroepen?

* 0 = slecht, 2,5 = matig, 5 = redelijk, 7,5 = goed, 10 = zeer goed

Wat kunnen gemeenten met een nulmeting zelfredzaamheid en participatie?

1. Ijkgpunt voor maatschappelijke effecten

Een nulmeting is in de eerste plaats bedoeld om de Ausgangssituatie bij Aanvang van de Wmo 2015 weer te geven. In welke mate kunnen Wmo-cliënten nu meedoen in de maatschappij? Dat geeft een gemeente ijkpunten, referentiewaarden om de effecten van nieuw beleid te volgen in de komende jaren.

2. Concrete ambities

De IPA-MO operationaliseert de abstracte begrippen 'zelfredzaamheid en participatie' in herkenbare, meetbare indicatoren. Een gemeentebestuur weet daarmee wat goed gaat en waar het aan schort. Op basis daarvan kan een gemeentebestuur prioriteiten stellen en concrete ambities formuleren: wat wil de gemeente bereiken voor deze cliëntgroepen? Dat is een belangrijke stap richting resultaatsturing.

3. Aanknopingspunten voor beleid

De nulmeting is niet bedoeld om conclusies te trekken over gewenste aanpassingen in ondersteuningsarrangementen. Daarvoor zijn de keukentafelgesprekken bedoeld. De nulmeting biedt echter wel aanknopingspunten voor het ondersteuningsbeleid: zo komt vrij algemeen naar voren dat ouderen met beperkingen veel belang hechten aan mobiliteit ('kunnen gaan en staan'). Voor de gemeente een aanwijzing dat de dienstverlening op dat gebied prioriteit verdient. Dat hoeft niet altijd met individuele ondersteuning te gebeuren: ook de inrichting en veiligheid van de openbare ruimte, toegankelijkheid van het openbaar vervoer en de attitudes van ouderen zelf spelen daarbij een rol.

4. Sturing op uitkomsten – doorontwikkeling

Meetbare uitkomsten van zelfredzaamheid en participatie zijn een eerste stap op weg naar resultaatsturing. Een belangrijke volgende stap is het leggen van verbanden tussen ingezette middelen en uitkomsten van beleid. Binnenkort hopen we daarmee aan de slag te gaan met enkele geïnteresseerde gemeenten.

**Lucienne Berenschot
Leo van der Geest**

NYFER - Nyenrode Forum for Economic Research

**nyfer@nyfer.nl
tel 06 36398122**

